

ELAN

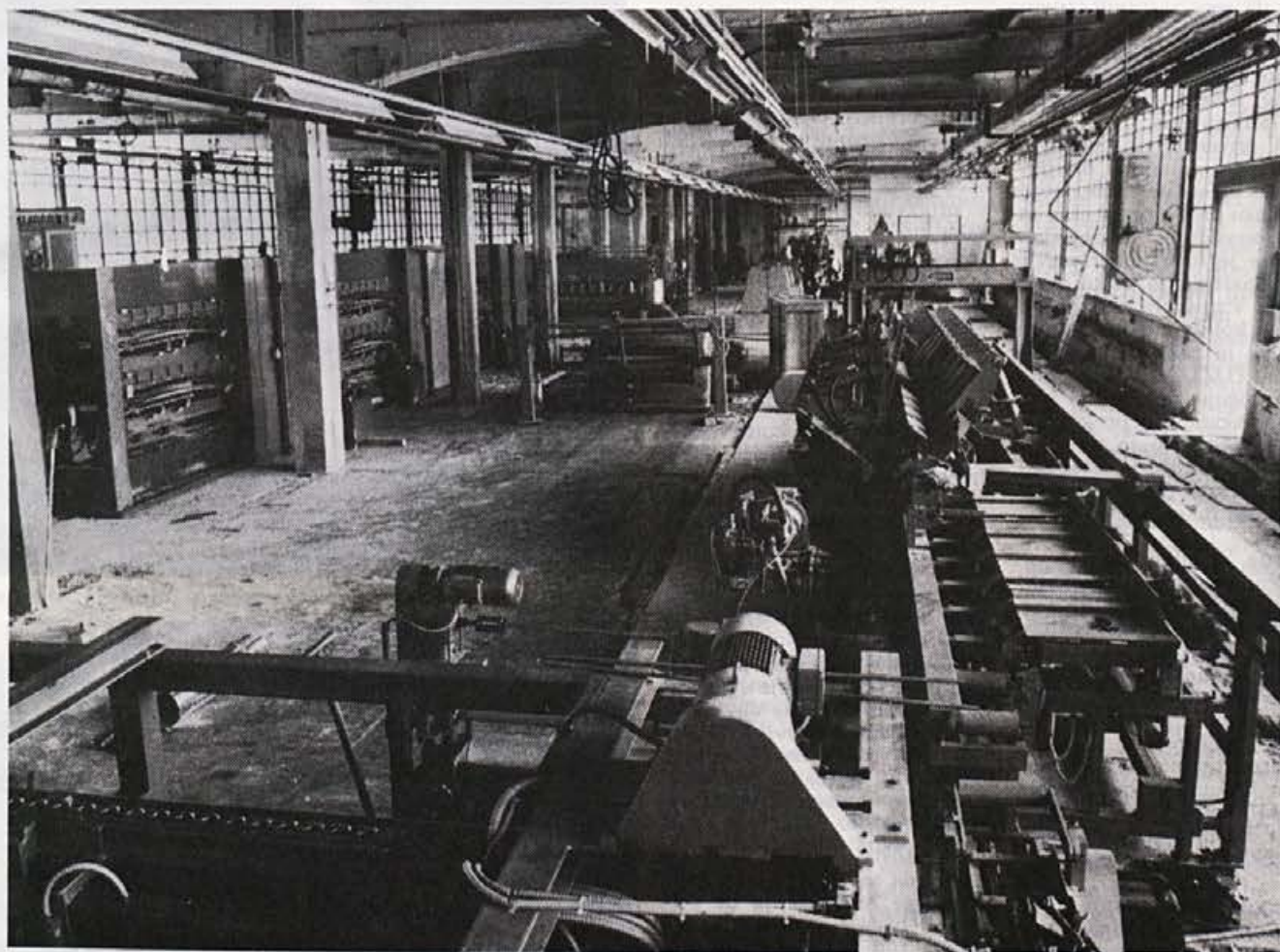
naša smučina

LETNIK 18

ŠTEVILKA 8

10. SEPTEMBER 1979

Investicija v TOZD Smuči — najbolj vroče poletje v zgodovini Elana

Dimter linija
Usklajevanje in povezovanje posameznih strojev je zahtevno

(Nadaljevanje na 2. strani)

Rekonstrukcija uspela

(Nadaljevanje s 1. strani)

KOLEKTIVNI DOPUST NI BIL ZA VSE POČITEK

Kolektivni dopust je čas zasluženega počitka za večino delavcev naše DO. Vendar je to tudi čas največjih naporov določenih delavcev, ki morajo v kratko odmerjenem času izvršiti ogromno obvez, ki jih postavljamo pred njih. Praksa kolektivnih dopustov se je v ELAN-u pokazala kot edini možni način za realizacijo prepotrebnih vzdrževalnih in finalizacijskih investicijskih del. Praktično ne obstaja nobena možnost, da bi sledili hitremu razvoju tehnologije in se sproti prilagajali novim zahtevam oz. potrebam, če ne bi imeli kolektivnega dopusta t.j. časa, v katerem lahko vse te, za ELAN življenjsko pomembne probleme rešimo.

Letošnji kolektivni dopust je bil za TOZD Vzdrževanje oz. nekdanji pomožni obrat še izredno zahteven, saj lahko rečemo, da smo zastavili izredno zahtevne cilje, ki jih je bilo potrebno vse po vrsti realizirati, če smo želeli, da bi proizvodnja po kolektivnem dopustu sploh lahko stekla.

Naš investicijski poseg v proizvodnjo smuči je bil povsem specifičen in edino izvedljiv v času daljše prekinitve same proizvodnje. Proizvodnja smuči se je načrtno pripravila na rekonstrukcijo, tako da so z delom v prostih sobotah podaljšali kolektivni dopust za en teden in tako ustvarili delavcem TOZD-a Vzdrževanje realne pogoje za izvedbo vseh nalog. Investicijski program je obsegal izgradnjo in aktiviranje novega obrata – hale B 1, popolno rekonstrukcijo hale A in popolno rekonstrukcijo hale B.

To, da je hala B – 1 praktično gradbeno in instalacijsko izgotovljena, je bil ravno tako predpogoj za realizacijo celotnega programa. V halo B – 1 smo že pred samim kolektivnim dopustom postopoma preselili prototipno delavnico, poliuretan, pripravo elementov ter na ta način delavcem pomožnega obrata zmanjšali obveznosti v času samega kolektivnega dopusta. Principiorni pristop je bil sledeč:

Proizvodnja je zadnji teden skrbno pospravila in izpraznila vse prostore, v prvem tednu je potekala v glavnem pretežno gradbena aktivnost, v naslednjih tednih aktivnosti instalaterjev in montaža zahtevnejših strojev. Na koncu pa zopet postavitev strojev na svoja mesta in zagon proizvodnje.

Zakaj smo investirali?

V nov obrat in rekonstrukcijo starih investiramo predvsem zato, da bi v konkurenčnem boju na tržišču lahko obstali, da bi našim kupcem zagotovili kvalitetne izdelke po primerni ceni ter da bi odpravili kronično pomanjkanje smuči predvsem za domače tržišče.

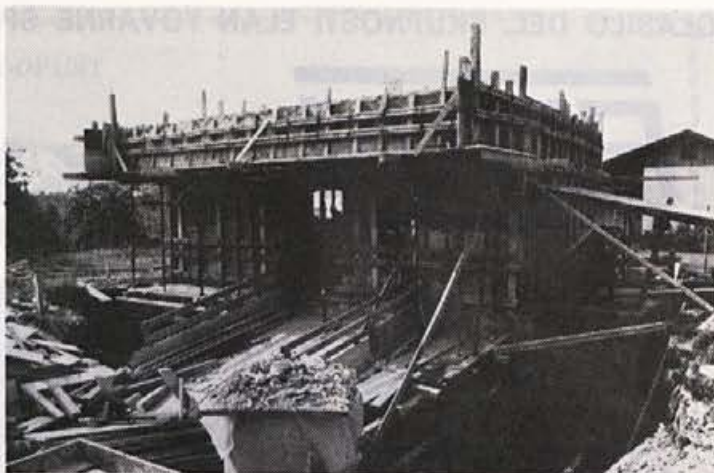
Kljub temu, da situacija na svetovnem tržišču smuči ni rožnata, je bila investicija nujna, saj smo si z njo ustvarili osnovne pogoje za to, da bomo v proizvodnji lahko izvedli vrsto ukrepov, dvig produktivnosti, racionalizacijo z možnostjo povezave posameznih delovnih mest z mehanizacijo posameznih delovnih operacij, ki so še tehnološko nedorečene. Dejstvo je, da na tržišču vlada zakonitost »pusti ali podvoji« – in nam ne preostane ničesar drugega, kot da se v to dobro vključimo.

Eden od namenov investicije je tudi, da si zagotovimo boljše izkoriščanje zlasti lesa, in nadoknadimo vrzeli, ki so bile v prejšnji pripravi lesa, ko dalj časa nismo ničesar vlagali v njeno posodabljanje. Dejstvo je, da se je les, kot gradivo v proizvodnji smuči uveljavil tako močno in dokazal upravičenost svoje uporabe, da ni bojazni, da v naslednjih letih ne bi še vedno ostal od pomembnejših elementov smuči.

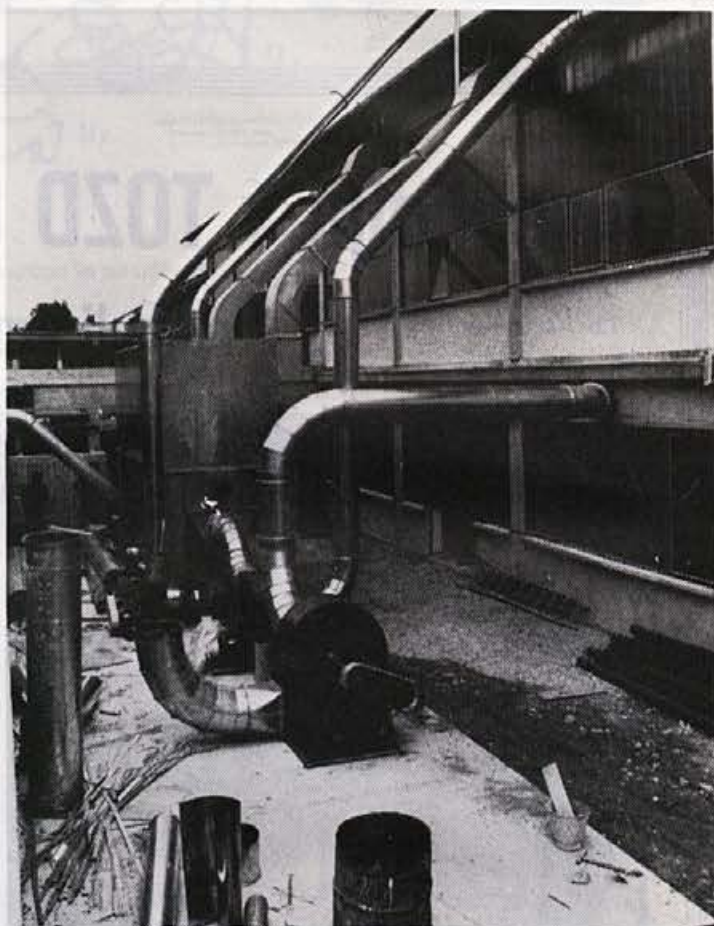
ROK JE BIL KRATEK

Investicija in rekonstrukcija sta bili v celoti realizirani v relativno kratkem času. Tak pristop k realizaciji ima nekaj prednosti in nekaj slabih strani. Pomanjkljivosti takega pristopa so predvsem v tem, da je investitor stalno v borbi z izvajalci glede relativno kratko postavljenih rokov, potrebna je vrsta dodatnih akcij, prepričevanje ter celo iskanje dodatnih zvez, da se določene obveze, ki so jih izvajalci prevzeli, dejansko v predvidenem času tudi realizirajo. Torej bistveno večji napor samega investitorja kot normalno.

Prednosti pa so predvsem v tem, da se načrtovani stroški celotnega investiranja ne presegajo bistveno. Tako lahko trdimo tudi v našem primeru, da je celotna investicija, ki je presežala nekaj nad 11 starih milijard prekoračena za okoli 10 %. Taka prekoračitev tako velike investicije tudi po zahodnoevropskih merilih predstavlja uspeh.

Postaja za čiščenje vode. Za čiščenje odpadnih voda smo ogromno vložili in upamo, da bo problem za daljše obdobje zadovoljivo rešen.

Odsesovanje žagovine. SOP – Krško je veliko prispeval, da smo lahko halo B1 aktivirali pravočasno in brez večjih težav.

Popravilo cisterne za mazut. Tudi cisterna je popravljena in vzrok okvare odkrit.

Rekonstrukcija se je začela — podiranje je šlo hitro od rok.

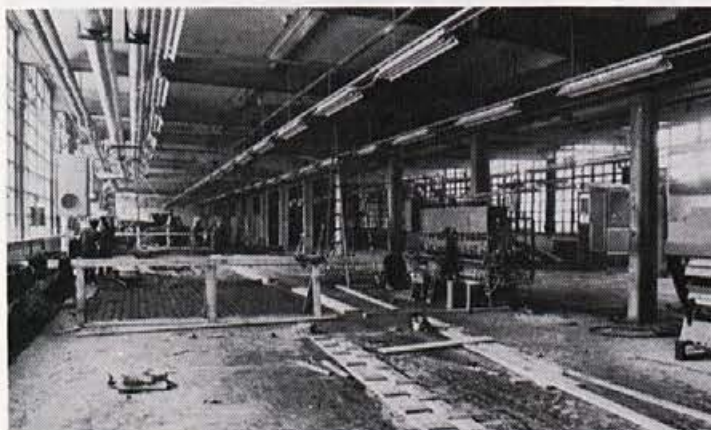

Prizadevni tržiški gradbinci so si pomagali z mehanizacijo, saj je bilo potrebno naložiti in odpeljati 300 kub.m materiala.

Hala A

Začetek utrjevanja — priprava za betoniranje temeljev.

Armatura za temelje je položena — stroji zahtevajo dobro podlago.

KJE SMO GREŠILI?

Celotno investicijo bi bilo verjetno možno realizirati z nekaj manj napori, ki so jih posamezniki za realizacijo vložili, če bi pravočasno in odgovorno razdelili naloge v zvezi z investicijo na večji krog strokovnih delavcev. Mnenja sem, da bo pri bodočih investicijah to nujno potrebno iz dveh razlogov:

1. da bi širši krog strokovnih delavcev aktivno vključen v investicijske aktivnosti ter se na ta način tudi z uspehi in nalogami identificiral, ne pa kot sedaj stal ob strani in kritično ocenjeval celotno aktivnost.

2. Da bi se preobremenjeni posamezniki toliko sprostili, da bi lahko bolj normalno opravljali svoja dela in naloge. Zavedati se moramo, da takih naporov, kot so jih v investicijo vložili Renko, Jerala in Koder, ne moremo terjati od nikogar.

KAKO SMO ZADOVOLJNI Z DELOM DRUGIH?

Ko ocenjujemo delo naših zunanjih izvajalcev, ne moremo mimo dejstva, da so se eni nadpovprečno zavzeli za izpolnjevanje svojih obvez, drugi pa veliko premalo. Temu primerno smo se poskusili tistim, ki so si izredno prizadevali, oddolžiti s skromnim priznanjem in zahvalo.

Ko ocenjujemo aktivnost pri pripravi projektov in aktivnosti pri sami izvedbi, lahko ugotovimo, da v glavnem s projekti ne moremo biti tako zadovoljni, kot smo lahko zadovoljni s samim angažmajem pri izvedbi. Že kar po pravilu so se projekti delali relativno lagodno in dosti površno, z majhno stopnjo zavesti in odgovornosti za delo samo, pri izvedbi pa je bila z redkimi izjemami ves čas prisotna želja po maksimalnem učinku, to se pravi, kvalitetni izvedbi in izpolnjevanju obveznosti do roka.

Ko ocenjujemo posamezne zunanje partnerje, moramo ugotoviti, da smo nezadovoljni z delom Splošnega projektivnega biroja iz Ljubljane, ki je projekte izготovil sicer pravočasno, vendar so bili tako površni in pomanjkljivi, da so med celo gradnjo nastopale težave. Neprijetno presenečenje je predstavljala tudi lagodnost GORENJC-a pri izgradnji novega objekta hale B — 1, ki je segala tako daleč, da je že skoraj ogrozila realizacijo celotnega programa rekonstrukcije. To je zahtevalo izredne napore tov. Volčanska in nadzornega tov. Zupana. Lahko trdimo, da, če njun angažma ne bi bil izreden, objekt B — 1 do dopusta ne bi bil gradbeno pripravljen za vselitev. Nekoliko se je GORENJC odkupil z dobro organizacijo in izvedbo del pri sami rekonstrukciji. GORENJC je halo A odstopil Gradb. podjetju Tržič, sam pa

se je lotil zahtevnejšega objekta hale B in s tridnevno zamudo svoje delo tudi zaključil. Ko dejemo splošno oceno, ne smemo mimo dejstva, da se je veliko GORENJC-evih delavcev izredno angažiralo pri celotni izgradnji hale B — 1 in rekonstrukciji hale B, vendar je vse to zbledelo ob zelo slabi organizaciji dela kopice podizavalcev, kar je pripeljalo tako daleč, da smo z večino morali kontaktirati neposredno strokovni delavci ELAN-a, da bi vsaj kolikor toliko zagotovili izpolnjevanje prevzetih rokovnih obveznosti.

Inštalacije smo tudi to pot zaupali IMP-ju, izdelavo načrtov, pa tudi končno izvedbo. Z velikim zadovoljstvom ugotavljam, da nas IMP tudi tokrat ni izneveril in je vse prevzete obveze izpolnil do take mere, da je proizvodnja po kolektivnem dopustu lahko stekla brez večjih težav. Pri tem bi se težko opredelili, koga od IMP-jevcev bi bilo treba posebej pohvaliti — ali tiste, ki so se osebno bolj angažirali in izpolnili svoje obveznosti, ali tiste, ki so se z organizacijskimi sposobnostmi v pravem trenutku lotili dela tako, da izpolnitev roka ni prišla niti za hip v vprašanje. Vsekakor zaslužijo pohvalo vsi TOZD-i, ki so v rekonstrukciji sodelovali.

Velike probleme smo imeli z odsesavanjem lesnih odpadkov in odpadkov od brušenja. V zvezi s tem so potekali dogovori s projektanti od SOP-a že dalj časa, vendar zaradi določenih finančnih težav do naročil za izdelavo projekta ni prišlo. Tudi pri SOP-u — TOZD IKON in TOZD KLEPAR, ki sta bila izvajalca del, lahko ugotovimo, da je slabši del na strani priprave projektov in znatno boljši del pri sami realizaciji. V obeh SOP-ovih TOZD-ih so se zavedali problematike in so z vso resnostjo pristopili k reševanju prevzetih obvez. Delavci SOP-a so bili na našem gradbišču lahko vzor mnogim ostalim. Žal pa vsi ti napor niso kronani s končnim uspehom, saj smo v obeh primerih morali vklopiti rezervne variante, ker SOP od poddaviteljev v tako kratkem času ni mogel zagotoviti določenih sestavnih delov za ventilatorje.

Najpomembnejša naloga pri aktiviranju proizvodnje je vsekakor montaža Dimterjeve linije. Že ko smo se pripravljali na samo montažo, so nam Dimterjevi ljudje zagotavljali, da za postavitev linije potrebujemo 3—4 tedne, za poizkuse pa še nadaljnje 4 tedne. Naši vzdrževalci, ki so bili zadolženi za montažo te linije, so z izrednimi napori in predvsem svojo strokovno sposobnostjo skupaj z nemškimi monterji linijo zmontirali v rekordnem času. V Nemčiji niso hoteli verjeti, da je bila cela linija postavljena v enem samem tednu. Žal pa se tempo in us-

(Nadaljevanje na 4. strani)

pešnost pri poizkusni proizvodnji nista nadaljevala. Za to je več vzrokov, predvsem pa, da firma Dimter ni pravočasno angažirala monterja od firme Gubisch, od katere sta nam stroja povzročala največje težave. S trenutnim stanjem na liniji Dimter ne moremo biti zadovoljni, vendar se trudimo maksimalno, da vsak dan nekaj izboljšamo in dobimo večje količine lesa.

OBISK INŠPEKTORJEV

V tovarni smo že imeli komisijo, ki je pregledala celotno novogradnjo in tehnologijo v njej ter dala svoja mnenja in postavila pogoje za pridobitev dovoljenja za poizkusno obratovanje. Ko bo opravljen še pregled republiškega inšpektorja za vode, bomo od občinske inšpekcije dobili dovoljenje za poizkusno obratovanje, z ozirom na to, da smo vse pogoje, ki so bili postavljeni s strani posameznih inšpektorjev, že izpolnili.

Za dovoljenje za poizkusno obratovanje smo zaprosili za šest mesecev. V teh šestih mesecih moramo v celoti odpraviti vse pomanjkljivosti, ki so jih inšpektorji navedli, in tiste, ki bi se med tem časom obratovanja pokazale.

SPOSOBNI SMO ZA VEČ ...

V času kolektivnega dopusta je bil ogled tega delovišča dejansko užitek, ker si na vsakem koraku videl samo maksimalno angažirane ljudi, ki so si od ranega jutra do poznega

večera prizadevali za to, da bi izpolnili svoje dnevne delovne naloge in tako čim več prispevali k temu, da ne bi prišlo do zamud in da bi proizvodnja po kolektivnem dopustu lahko stekla po programu. Resnično je človek lahko ponosen, da je ELAN-ovec, ko vidi, koliko je zagnanih ljudi, ki so v ELAN-u v času kolektivnega dopusta premaknili »gore«.

Nemški monterji, vajeni različnih delovnih navad, različnih delovnih pogojev, ki so montirali že v vseh zahodno-evropskih državah in v marsikateri vzhodnoevropski državi, zagotavljajo, da tega še niso nikjer doživeli. Kot sem bil ponosen, da so to poročali svojem šefu — šefu firme Dimter, sem bil istočasno zelo prizadet, ko so govorili o tem, da pri rednem obratovanju v ELAN-u nikjer ne spravimo skupaj več kot 6 delovnih ur na »siht«. Ob tem sem se zamislil in ugotovil, da bi bilo izredno pomembno, če bi en del tega »ELANA« ki so ga imeli vzdrževalci med kolektivnim dopustom, prenesli na vse leto in da bi se ga navzel tudi ostali del kolektiva, ki je bil na letnem dopustu. Zavedati se moramo, da s skrajševanjem delovnega časa ne bomo konkurenčno sposobni, kljub velikim investicijskim naložbam.

Akcija, ki smo jo trenutno sprožili, mora najti odmev in podporo v vsakem poštenem ELAN-ovcu, ki naj s svojim primerom pokaže tudi dejansko željo po tem, da odpravimo slabosti, ki so se v kolektivu že skoraj udomačile.

Mag. P. Petriček

REKONSTRUKCIJA V TOZD SMUČI Z VIDIKA OPERATIVNEGA IZVAJANJA DEL

Rekonstrukcija — izraz, ki je članom kolektiva Elan že vrsto let pogosto v ušesih, je prisoten tudi tokrat. Predstavlja velik obseg del, gradbenih, instalacijskih in drugih, ki so bila v pretežni meri že opravljena z namenom, da se ustvarijo pogoji za uresničitev tehnološkega projekta.

Namen članka je, da člane kolektiva in tudi ostale bralce Smučine seznanimo s tem, kakšna so bila in tudi koliko je bilo operativnih del, ki jih je izvajala vrsta izvajalcev.

TOZD Smuča operativno, funkcionalno, pa tudi prostorsko delimo v tri osnovne objekte, ki so: hala A, hala B in hala B 1, ki pa je v bistvu podaljšek hale B, tako v gradbenem kot tudi tehnološkem pogledu.

Vsi navedeni objekti so bili tokrat predmet temeljite rekonstrukcije, katere pričetek je bila gradnja hale B 1 in nabava strojne opreme v obdobju letošnjega leta.

Pripravljalna dela, ki so obsegala od izdelave dokumentov in izvajanja del, do meje, ko še ni bilo potrebno prekiniti

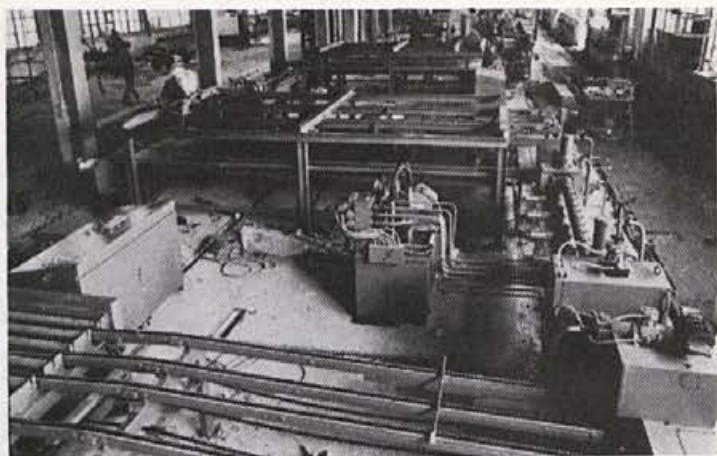
proizvodnjo, so potekala že prej. Vse priprave so bile tempirane tako, da so v čim popolnejši meri zagotavljale uspešno dokončanje glavnega dejavnja-rekonstrukcije, ki je bila predvidena in tudi zaključena v času kolektivnega dopusta.

Obseg del, predvidenih v času kolektivnega dopusta, je bil izredno velik. Kljub številnim izvajalcem je bil izdelani terminski plan, na katerih postavkah do nekaj ur natančno omejen.

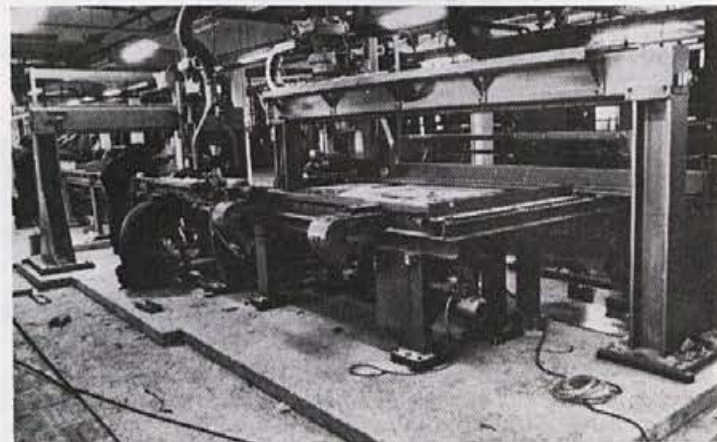
Število izvajalcev je omejevalo kronološko zaporedje aktivnosti, ki so bile omejene tudi s strani tehnologije posameznega opravila.

Izvajalce so pri njihovem delu omejevale tudi razne tehnične ovire, kot: izdelava projektov, izdoba materialov, pomanjkanje delovne sile zaradi dopustov, koncentracija izvajalcev na enem gradbišču, tehnološko zaporedje izvajanja del in drugo.

Celotno koordinacijo del izvajalcev, tehnološkega zaporedja izvajanja del, časovne periode trajanja del do izdelave terminskega plana smo vo-

Dimter linija je provizorično postavljena v rekordnem času. Najzahtevnejša in najdražja postavka rekonstrukcije.

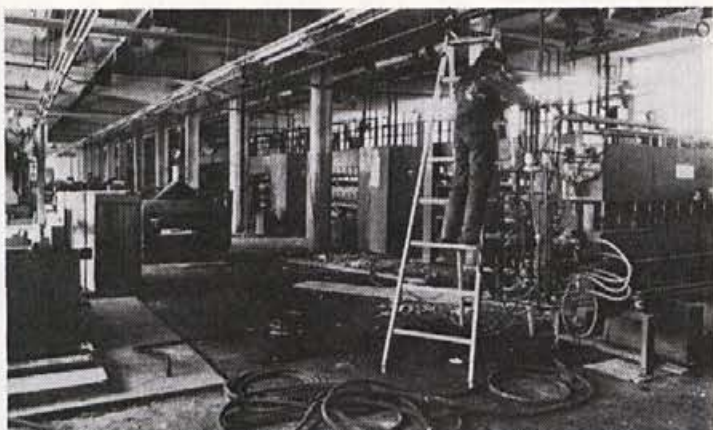
Detajl Dimter linije. Veliko požrtvovalnosti in znanja so vložili naši vzdrževalci in serviserji, da bi proizvodnja čim prej stekla.

Prvi naši delavci spoznavajo stroje DIMTER linije. Stroje bo treba paziti in jih maksimalno izkoriščati.

Jaka se zanima za vsako podrobnost — kmalu bo on prevzel skrb za linijo.

Tudi ostali stroji so od vzdrževalcev zahtevali veliko truda in znanja.

Hala B

Tudi tu je bilo treba začeti pri podu. Pridni delavci Gorenjca so bili prisiljeni ves material prepeljati v samokolnicah.

Kanali so zabetonirani, čaka še asfalt. Naši delavci ne bodo več delali v lužah.

Ročno polaganje asfalta. To je bila ena od kritičnih aktivnosti rekonstrukcije, vendar nas »GORENJC« in »SLOVENIJA CESTE« nista pustila na cedilu.

dili delavci iz Elana. Pri tem delu lahko ugotovimo, da smo bili uspešni, kar pripisujemo izredni discipliniranosti in angažiranju vseh izvajalcev, pa tudi brezhibnemu funkcioniranju vseh vzporednih dejavnikov s strani Elana. Od teh velja pohvaliti tehnično verziranost in vsestransko pripravljenost voznikov viličarjev, pa tudi služb, ki so s polnim razumevanjem omogočile uporabo teh strojev.

Prav tako so si posebno prizadevali in zaslužijo pohvalo tudi gasilci, ki so bili po potrebi vedno in povsod na razpolago, in so tako poleg požarne preventive skupaj z vratarji dosti pripomogli k splošni disciplini v podjetju.

Pohvalo in vse priznanje zaslužijo tudi delavke iz obrata družbene prehrane, ki so delavcem iz Elana, pa tudi delavcem iz drugih podjetij, dobro in prijazno postregle in tako doprinesle velik delež k morali, ki je bila na gradbišču vseskozi prisotna.

Kot rdeča nit so se pri vseh delih in med vsemi izvajalci prepletali vzdrževalci, ki so bili vedno prisotni in povsod, kjer je manjkal vmesni člen, da se je veliko kolo vedno brez zastojev premikalo naprej. Ob tej priložnosti zato osebno čestitam vsem vzdrževalcem k njihovi morali in prizadevnosti, s katero so doprinesli velik delež, da je cilj v takšni meri dosežen.

Nazadnje je potrebno omeniti, da smo nekaj truda vložili tudi tisti, ki smo delo vodili in organizirali, kar so nam omogočili, kot že omenjeno, disciplinirani in moralno zavedni izvajalci.

Se in še je podrobnosti, posameznikov in služb, ki so mogoče usodno pripomogli, da je cilj dosežen, čeprav v tem sestavku niso omenjeni; vendar naj za vse Elenovce velja, da je to naša častna dolžnost, za vse ostale pa, da je to še en njihov doprinos k izgradnji naše lepe socialistične domovine.

Vračam se nazaj k obljubljenemu opisu opravljenih del in začenjam pri hali A.

Hala A je objekt z 2000 kvadratnih metrov površine, ki je bil vzdolžno razdeljen v dve polovici, ki sta služili za izdelavo lesenih polizdelkov in nadaljno izdelavo tekaških in drugih smuči. Poleg teh sta bila v hali locirana še oddelek PU smuči in prototipna delavnica.

Sedanji izgled hale A je povsem spremenjen in daje videz moderne industrijske hale. Da je bilo to doseženo, so bila opravljena sledeča dela:

- Iz prostora so bili odstranjeni vsi izdelki, polizdelki, materiali in strojna oprema.

- Temu je sledilo podiranje pregradnih sten, odstranjevanje odvečnih instalacij in izkopi za temelje strojev.

- Izdelani so bili temelji za stroje v izmeri cca 400 kvadratnih metrov površine in

saniran preostali del poda v velikosti cca 600 kvadratnih metrov, na katerem je bil zamenjan parket.

— Nato je pričela teči montaža DIMTER-jeve linije, ki je bila načrtovana kot kritična aktivnost in hkrati osrednji dogodek rekonstrukcije, tehnologije in strojne opreme v hali A. Načrtovana predvidevanja o času trajanja uvajanja linije v obratovanje so se v celoti uresničila, saj dela na poskusnem obratovanju še vedno niso zaključena in se je čistim tehničnim težavam na sami strojni opremi priključilo še nekaj vzporednih — organizacija, usposobljenost monterjev, red velikosti naprave in druge.

Pri vsem tem je potrebno omeniti, da je čista montaža — namestitev strojev ob razpoložljivi pišli mehanizaciji transportnih sredstev, v presečenju dobaviteljev trajala samo teden dni.

Za nadaljnje razmeroma počasno napredovanje montaže so bili vzroki tudi v objektivnih težavah zaradi zagotovitve ventilacije.

- Vzporedno z montažo linije je potekala tudi montaža preostale strojne opreme.

- Istočasno so z deli nadaljevali tudi gradbeniki na saniranju stropa, sten, pleskanju, popravilu oken in poda.

- Z delom so nadaljevali inštalaterji za elektroinštalacijo, toplovod, tehnološko vodo, hladilno vodo, sanitarno vodo, komprimiran zrak in razsvetljavo.

- Kot zadnji so z delom pričeli kleparji na izdelavi ventilacije in zmontirali skupaj z nosilno jekleno konstrukcijo suhi filter v dolžini 36 m. Vzporedno so opravili tudi prestavitev sedanjega suhega filtra na kotlovnici.

- Navedenim opraviлом so sledila še številna manjša opravila kot so: priklop strojev na energetske vire, ureditev ventilacije na strojih, ki opravljajo nanos hlapljivih materialov, dela na pregradnih stenah za zvočno izolacijo, izolatorska dela, regulacijska opravila na energetskih virih, poskusno obratovanje strojne in druge opreme.

Skupaj je v hali A opravljal dela dvanaest različnih firm.

Kot nedokončana so v hali A ostala dela na ventilaciji, ki jih dobavitelj SOP zaradi neizdobavljenih ventilatorjev od svojega dobavitelja ni uspel dokončati. Zato je bila uporabljena t.i. »rahitična varianta« in so bili začasno montirani stari ventilatorji, ki ne ustrezajo povsem, vendar kljub temu omogočajo nemoteno delo.

Naslednja nedokončana je linija Dimter, na kateri še vedno tečejo dela, hkrati z vsemi motnjami pa teče tudi proizvodnja.

Hala B je objekt s površino 2600 kvadratnih metrov. Na-

(Nadaljevanje na 6. strani)

menjen je bil za proizvodnjo polizdelka metalnih in plastičnih smuči, nadaljnjo in površinsko obdelavo. Po novem se je namembnost spremenila samo v toliko, da se je iz objekta preselil polizdelek in je tako za preostali dve dejavnosti v objektu namenjeno bistveno več prostora s smotnejšo tehnološko razporeditvijo opreme.

Videz te hale je povsem spremenjen, kar pa je bilo doseženo tako, da so bila opravljena sledeča dela:

- Iz prostora so bili v celoti odstranjeni vsi izdelki, polizdelki, materiali in stroji.

- Izpraznitvi hale so sledila gradbena dela, ki so zajemala odstranitev asfalta na površini 1400 kvadratnih metrov. Na tej površini so bili v podu nato izdelani kanali za zbiranje vode v dolžini 260 m in povprečni globini 80 cm.

V nadaljevanju so gradbeniki pričeli z rušenjem sten in podov na področju obeh sušilnic in lakirnice I. Rušenju je takoj nato sledila pozidava novih sten in sanacija poda. Dela niso potekala po terminskem planu, po zatrditvi gradbenika zaradi objektivnih težav z materialom.

- Vzporedno z gradbeniki so pričeli z delom električarji, ki so opravili celotno sanacijo instalacije za razsvetljavo, kot tudi sanacijo instalacije za moč. Delo so opravili vzporedno z gradbeniki in drugimi izvajalci, pri tem pa so se morali sproti prilagajati danim možnostim.

- V načrtovanem terminu so pričeli in končali z delom asfalterji. Njihovo delo je močno poslabšalo pogoje vseh ostalih izvajalcev, ki pa kljub temu dela niso preložili.

- V zadnji tretjini razpoložljivega časa so vzdrževalci opravili montažo cevne razvoda za ventilacijo, vključno z začasno varianto montaže starega ciklona in ventilatorja.

- V istem času so monterji pričeli s sanacijo vročevodnega omrežja in prestitve kaloriferjev. Temeljito sanacijo in dopolnitev je doživela mreža komprimiranega zraka. Povsem na novo je bila izdelana mreža za recirkulacijsko vodo brez regeneratorskega, ki v tej fazi ni bil predviden.

- Temu je sledila ureditev in usposobitev prostorov lakirnic in sušilnic, ker je v teh prostorih proizvodnja pričela z delom nekaj dni prej.

- Postavitev strojev je zaradi omenjene zamude pri gradbenih delih kasnila tri dni. Zamuda je bila kompenzirana z dodatnim angažiranjem zunanjih izvajalcev, ki so opravljali tudi neposredne prikllope strojev na energetske vire.

- Vzporedno z ostalimi instalacijami je bila opravljena tudi sanacija vodovodnega omrežja.

- Poleg naštetih gradbenih opravil je bila izvedena še vr-

sta manjših, vendar nič manj pomembnih opravil kot so številna gradbena dela, ki so jih pogojevale instalacije, izdelava rešetk za pokrivanje kanalov, izdelava montažne predelne stene v dolžini 70 m, sanacija obstoječih in izdelava novih vrat, pleskarska dela v celotnem objektu, temelji za mokri filter, zasteklitve novih površin in nadomestitev razbitih stekel, preizkus energetskih virov, priklop le-teh na stroje, preizkusno obratovanje strojev itd.

Hala B 1 je povsem nov objekt, zgrajen v eni etaži in namenjen pretežno za razširitev proizvodnih kapacitet in v večji meri tudi za izboljšanje delovnih pogojev (garderobe, kadalnica itd.).

Objekt je bil gradbeno in tudi instalacijsko pretežno izgotovljen, tako da so bila v času dopusta opravljena le dela, ki jih je narekovala strojna in ostala oprema, in sicer:

- Gradbenik je izvajal pretežno obrtniška dela na montaži predelnih sten, vrat, izvajanju pleskarskih del, izdelavi stopnic, polaganju podov in opravljal zidarska dela za potrebe instalaterjev.

- Najprej je bila v prostore novega objekta montirana strojna in ostala oprema, ki je predstavljala izhodišče za nadaljevanje in dokončanje izvajanja instalacijskih del. Del selitve te opreme je bil opravljen že pred dopustom, preostali del pa takoj v začetku dopusta. Oprema je bila v pretežni meri prenešena iz obstoječih delavnic s tem, da je bila ustrezno urejena in prilagojena.

- Montaži opreme je sledila izdelava instalacij za prezračevanje na samem delovnem mestu.

Vzporedno so potekala tudi dela na instalaciji toplotne vode, hladilne vode, komprimiranega zraka. Instalacije so bile dodelane, vzporedno pa še priključene na porabnike.

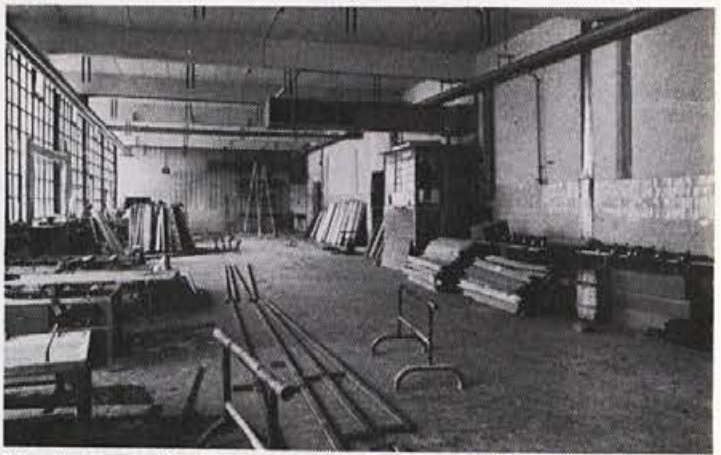
- Enako velja za električarje, ki so instalacije dokončali in vzporedno še priključevali strojno opremo.

- Z delom so nadaljevali tudi vodoinstalaterji, ki so opravili kompletiranje v sanitarijah in ostalih oddelkih.

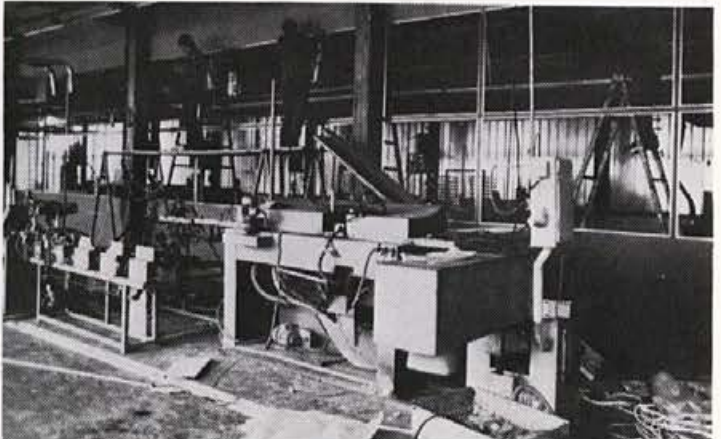
- Delo se je nadaljevalo tudi na izdelavi ventilacije za mehanske odpadke. V okviru teh del je bil prestavljen tudi obstoječi filter in na novem mestu usposobljen za uporabo.

- Dela so se nadaljevala tudi v oddelku kemije obdelave, kjer je bil usposobljen del, potreben za neutralizacijo kemikalij, ki se uporabljajo v obstoječi napravi.

- Poleg navedenih del so bila opravljena še številna manjša, vendar za obratovanje neobhodna dela, kot so izolacija in pleskanje cevovodov, delna usposobitev strojnice, začasni priklopi nekaterih strojev in naprav, priklop tople vode in hladilne vode na izvor energije v obstoječih ob-

Montaža novih luči. IMP je poskrbel za boljšo svetlobo in je v kratkem opravil veliko delo.

Lična predelna stena bo ločila delavnico »Nadaljnje« od »Končne«.

Zaključna dela – čiščenje.

jekti in postavitve strojev, priklop strojev in naprav na energetske vire, poizkusno obratovanje strojev, montaža opreme v garderobah, zasteklitve, čiščenje prostorov, itd.

Ostale dejavnosti obsegajo opravljena dela, ki niso v celoti vezana na TOZD Smuči in tudi niso neposredno vplivala na pričetek proizvodnje, vendar so bila za nemoteno in zanesljivo proizvodnjo kljub temu nujna in pogojena, da se v čim večji meri opravijo v času kolektivnega dopusta.

Od omenjenih so pomembnejša sledeča opravila:

— Izdelava vsedalnika, ki je bila pogojena s funkcijo naprave za nevtralizacijo, nada-

lje ureditev okolice hale B 1 in priprava za asfaltiranje, izdelava zunanje kabselske in cevovodne kanalizacije vključno s priključkom na vodovodno omrežje, v obstoječo TP II je bil dodatno vgrajen še en 1000 KVA transformator z vso potrebno vzporedno kabselsko instalacijo. Opravljeno je bilo tudi popravilo cisterne za mazut, ki je bila poškodovana ob eksploziji in vstavljena vrata v modelarno v obratu TOZD PLASTIKA.

Povzetek celotnega sestavka je lahko ugotovitev, da je bilo opravljeno veliko delo, da so bili cilji jasni in zato tudi rezultati zadovoljivi.

dipl. ing. Renko Branko

— dela zunanjih izvajalcev in dobaviteljev

— dela, katera je moral opraviti naš TOZD Vzdrževanje

— Pomožni obrat.

Z ozirom na kratke roke, v katerih so morala biti opravljena posamezna dela, oziroma dobavljena oprema in vzporedno s tem dobavne roke posameznih dobaviteljev in njihovih kooperantov je bila bojazen za eventualne zamude že pred pristopom k rekonstrukciji. Vsled tega se je za določene naprave in postrojenja postavil dodatni, to je rezervni program, tako da ob eventualnem izpadu ali nedobavi posameznih delov opreme ne bi izpadla proizvodnja.

Osnovna analiza opravljenih del od domačih izvajalcev, to je pomožnega obrata in zunanjih dobaviteljev, nam pokaže, da je naš pomožni obrat povsem v redu opravil zadane naloge, da so zunanji izvajalci zadovoljivo opravili prežete obveznosti, da se je zataknilo pri dobaviteljih posameznih delov opreme. To se predvsem nanaša na montažo Dimter linije, dobavitelja odsosovalnih naprav in dobavitelja transportnih naprav v vseh teh primerih pa so odpovedali dobavitelji naših dobaviteljev.

Analiza dejansko dosežene stopnje rekonstrukcije po posameznih proizvodnih obratih nam pokaže, da je hala A najbolj problematična. Za navedeno halo je bil predviden zdaleč največji obseg del. Vsled tega je bilo že pred samo rekonstrukcijo, z ozirom na dobavne roke zunanjih izvajalcev, potrebne montaže linije za izdelavo blokov in ostalih del, praktično največ dilem z ozirom na kratak rok, o uspešnem zaključku zastavljenih del. Vsled zelo dobrega starta s strani pomožnega obrata in izvajalca gradbenih del in zagotovitvijo, da bodo do roka montirane odsosovalne naprave, smo bili prepričani, da bo hala A — kot izhodiščna delavnica, usposobljena do roka. Toda, na žalost se je naprej zataknilo pri odsosovalnih napravah. Kljub zaključeni montaži izvajalec SOP-Krško — TOZD Klepar ni mogel montirati ventilatorjev, ker mu jih kooperant ni dobavil. Le-ta pa vsled nerazumljivih razlogov ni mogel nabaviti ohišja za ležaje. Navedeno problematiko smo z ozirom na brezupno situacijo in ob veliki požrtvovalnosti monterjev SOP-a začasno rešili z montažo starih ventilatorjev, ki trenutno še obratujejo, dajejo pa dosti slabše rezultate.

Naslednji problem se je pokazal pri poizkusnem zagonu Dimter linije. Kljub temu, da so dela v prvi fazi montaže potekala večji del po zaslugi delavcev pomožnega obrata zelo v redu, se je na posameznih strojih in njihovih medsebojnih povezavah pokazalo ogromno drobnih detajlov, ki

funkcijsko — z ozirom na naloge, niso zadovoljivo delovali. Za izhod iz navedene situacije in za zagotovitev polizdelkov drugim delavnicam, smo delno montirali rezervni program. Odpravljanje pomanjkljivosti na Dimter liniji še teče.

Poleg navedenih problemov v hali A je še nekaj manjših problemov oz. napak, katere se bodo v najkrajšem času odpravile.

V hali B je zdaleč najbolj problematično odsosovanje mehanskih delov odpadkov od obdelovancev. Za navedeno odsosovanje so bile dileme že na samem začetku pristopa k rekonstrukciji. Vsled tega je montažo cevovodov prevzel in v redu opravil naš pomožni obrat. Nastala pa je kljub temu ista situacija kot v hali A. Izvajalec del — SOP — TOZD IKON ni dobil od kooperanta elektro-motorja za ventilator in vsled tega celotne naprave ni mogel usposobiti. Za rešitev navedene situacije je bil izdelan s strani pomožnega obrata provizorij, kateri je le izhod v sili in služi samo za premostitveno obdobje. Montaža originalne naprave naj bi stekla v najkrajšem času.

Poleg navedenega je v hali B še več manjših pomanjkljivosti, katere se delno že rešujejo, delno pa bodo rešene v najkrajšem času.

Določene težave v navedeni delavnici povzročajo tudi usposabljanje novih strojev; spremenjen tehnološki postopek in povezava posameznih strojev s transportnimi napravami, katera še ni realizirana. Problematika okrog nove tehnologije je delno že rešena, ostalo se rešuje. Pravilno smer odločitve za novo tehnologijo pa bo potrdilo (ali ovrglo) delo v daljšem časovnem obdobju.

V novozgrajeni hali B-1 poleg nedobavljene opreme za transport na lepljenju smuči večje problematike ni. Transportna oprema — dobavitelj UNIS — Savlje — bo dobavljena in montirana v najkrajšem času, delno pa je med tem že montirana.

Vsled navedene problematike in z ozirom na stanje proizvodnih prostorov, je bilo na strokovnem posvetu 6.8.1979 zavzeto stališče, da se začetek rednega dela v proizvodnji smuči prestavi različno — po posameznih delavnicah, da pa površinska obdelava starta po programu. Navedena odločitev je omogočila, da so se določena dela po posameznih delavnicah zaključila in da so bile delavnice nekaj bolj pripravljene na pričetek proizvodnje.

Iz obdelanega je razvidno, da je še odprta problematika po posameznih delavnicah in da bo za normalizacijo proizvodnje potrebno še nekaj časa. Po postavljenem terminskem planu bi načrtovani obseg del v celoti zaključili na koncu tekočega leta.

ing. V. Jerala

PO REKONSTRUKCIJI »Z NOVIM ELANOM NAPREJ«!

Prva faza rekonstrukcije proizvodnje smuči je za nami. To pomeni, da so groba dela opravljena, da je podana osnovna tehnologija posameznih delavnic, da so postavljene osnovne kapacitete in da so podana osnovna izhodišča za realizacijo druge in tretje faze.

V drugi fazi bo dan poudarek za doseganje planiranih kapacitet na nivo pred rekonstrukcijo in nadoknadenje zamud dobavnih rokov po posameznih delavnicah. V tretji fazi rekonstrukcije pa bo dan poudarek na dograjevanju osnovnih tehnoloških po-

stopkov za doseganje postavljenih izhodišč, to je:

- povečanju kapacitet v proizvodnji smuči
- zboljšanju delovnih pogojev zaposlenih
- zboljšanje kvalitete izdelkov
- povečanje produktivnosti zaposlenih.

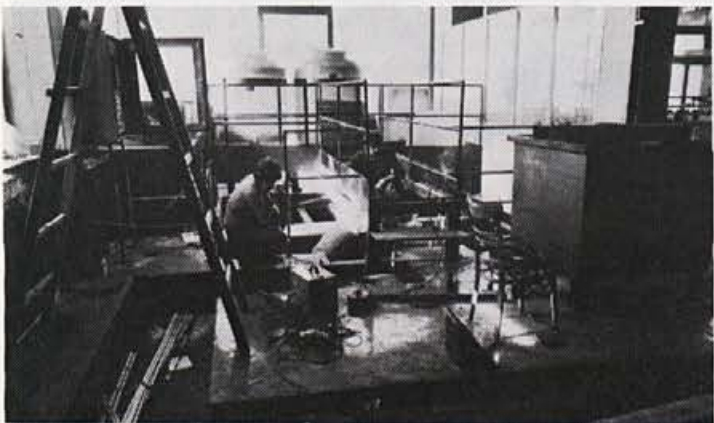
Z ozirom na čas je namen tega članka predvsem analiza prve faze rekonstrukcije, z ozirom na planirano stopnjo in dejansko doseženo. Planirani obseg del, pogojenih z rekonstrukcijo v minulem kolektivnem dopustu, je bil v osnovni razdeljen na dva dela in sicer:

Hala B1

Prestavitev stiskalnic.

V prvem delovnem jurišu so vzdrževalci predstavili stiskalnice

Čiščenje odpadnih voda. Ena od kritičnih točk novogradnje je rešena.

Polletni obračuni 1979 – TOZD, DSSS in Elan Avstrija

- Letni načrt prihodka dosežen s 35 %, za kar smo porabili 97 % načrtovanih sredstev;
- Realni osebni dohodki za 2,03 % višji kakor lani;
- V poslovanje delovne organizacije se je vključila tudi naša tovarna v Brnci v Avstriji.

1. UVOD

V letošnji polletni obračun sovпада izredno bogata skrb in prizadevanje, kako učvrstiti naše gospodarstvo oziroma jugoslovansko ekonomijo nasploh. Najprej smo bili priče nagli rasti cen, katerim so stare osnove padale kakor domine ob vse bolj prisotni energetske krizi. Da je bila mera polna, smo se vsi vsepovsod do skrajnosti neodgovorno in z zornega kota zapravlivosti obnašali. Trošili smo več, kot smo ustvarili. Za nameček pa je tu še izredno težka bilanca zunanjetrgovinskih odnosov.

Ukrepi, ki so v času poletnih počitnic bili sprejeti, so bili nujni, čeravno boleči, saj zajemajo pomembna področja kot so: kreditiranje, zamrznjene cen, prepoved uvoza opreme in restrikcije pri uvozu reproductivnega materiala.

Kje je Elan in njegove temeljne organizacije v dani situaciji? Dosegli smo lepe uspehe, na vseh področjih našega delovanja, vendar ne takšne in tolikšne, da si ne bi očitati nekaj tistega, kar velja za celotno gospodarstvo, pa tudi negospodarsko področje države.

Da ne omenimo vse slabosti, naj bo dovoljeno samo eno, da je naša skrb, ki jo nenehno poudarjamo za čimbolj skrbno trošenje sredstev, premalo prisotna v našem vsakdanu. Cena, ki jo plačujemo za slabo naložena sredstva in prekomerno in neodgovorno trošenje sredstev, je tako velika, da si nad njo velja zamisliti. Samo dva primera: osnovna sredstva, ki niso primerno izbrana in zaloge surovin, ki so predolgo časa na skladišču, za vse plačujemo visoke obresti. Takšne nepotrebne stroške pa tržišče nerado ali sploh ne prizna, tedaj jih je treba pokrivati iz dohodka, ki bi ga sicer lahko namenili za razširjeno reprodukcijo v osnovna ali obratna sredstva.

Katere so značilnosti pretekle dobe. Poleg običajnih poslovnih dogodkov, je prav, da posebej izpostavimo naslednje:

1.1. Poslovanje firme v Avstriji, predvsem njena proizvodnja, je steklo v drugi polovici februarja letošnjega leta;

1.2. Veliko prizadevanj in truda vseh je bilo vložnega pri izgradnji nove proizvodne hale v temeljni organizaciji smuči, ki nagiba h koncu;

1.3. Devizna kot dinarska nelikvidnost sta letos dokaj pogosta spremljevalca naših poslovnih hotenj. Devizna problematika, ki zajema dotok deviz in njihov odliv ter iz tega izhajajoče pravice, je zaradi znanih težav v plačilni bilanci države pokazala svoj negativni obraz tudi v Elanu. Čeprav pretežno večino izdelkov največje temeljne organizacije smuči izvozimo, so problemi, kako zagotoviti zadostna sredstva, izredno veliki.

1.4. Pomembno je ugotoviti, da se delež obveznosti do samoupravnih interesnih skupnosti in drugih obveznosti iz dohodka v deležu dohodka postopoma le znižuje.

2. OSNOVNI POSLOVNI REZULTATI

Pomemben dejavnik letošnje dokaj visoke rasti celotnega prihodka vseh naših temeljnih organizacij združenega dela, je vsekakor precejšnja rast cen, čeprav seveda ne gre zanikati tudi vpliva dokaj ugodne rasti količinskega obsega proizvodnje oz. storitev v vseh naših temeljnih organizacijah vključujoč tudi v firmi ELAN – AVSTRIJA. Letošnji celotni prihodek je za 71,7 % višji od lanskega in je tako letni načrt celotnega prihodka dosežen s 35 %.

Celotni prihodek za delovno organizacijo kot celoto je oblikovan iz naslednjih prihodkov:

Stev. podatek	januar – junij		IND	struktura	
	1978	1979		1978	1979
1 prihodki na domačem trgu	78625	111439	142	37,5	31,1
2 prihodki na tujem trgu	15977	72248	452	7,6	20,2
3 prihodki v okviru OZD	59942	82142	137	28,7	22,9
4 svobodna menjava dela	13407	21644	151	6,8	6,0
5 prihodki konsignacije	52	55	106	0,0	0,0
6 prodaja blaga	37410	61662	165	17,9	17,2
7 prihodki od obresti	1055	1471	139	0,5	0,4
8 prihodki od premij	—	3231	—	—	0,9
9 skupni prihodek (dohodek)	567	3499	617	0,3	0,9
10 drugi prihodki	669	782	117	0,4	0,4
celotni prihodek	208607	358181	172	100	100

V strukturi celotnega prihodka velja posebej omeniti povečanje udeležbe izvoza. Če to postavko primerjamo z lanskim, opazimo veliko odstopanje. Razlika je tolikšna zato, ker smo lani v prvem polletju načrtno zavlačevali izvoz predvsem na ameriški trg.

Z rastjo celotnega prihodka pada udeležba v strukturi prihodkov iz naslova prihodkov doseženih v okviru delovne organizacije, kakor tudi svobodne menjave dela. Pod skupnim dohodkom so izkazani prihodki iz naslova združevanja sredstev preko poslovne banke. Letos se prvič izvozne premije posebej izkazujejo kot prihodek iz naslova premij, kompenzacij in drugih stimulacij.

Porabljena sredstva so bila obračunana v znesku 228.728.875.— din, kar predstavlja 105 % povečanje v primerjavi s preteklim letom in 3 % manj kakor pa smo jih načrtovali z letnim gospodarskim načrtom. Če opazujemo posamezno vrsto porabljenih sredstev, pridemo do zaključka, da so porasle v primerjavi z letom 1978 za 27,42 %, kar je manj kakor je dosežena rast celotnega prihodka. Izredno pa so porasli stroški proizvodnih storitev drugih, saj so za 109 % večji kakor lani. Nižji pa so stroški dnevnice, potnih stroškov in drugih neproizvodnih storitev. Povečanje amortizacije po predpisanih stopnjah je skladno z rastjo celotnih porabljenih sredstev oz. porabljenih surovin in energije, vendar nižje od rasti celotnega prihodka.

Zaradi sistema obračuna, po katerem skrbimo, da so zaloge nedovršene proizvodnje, gotovih izdelkov vrednotene izključno po direktnih stroških brez osebnih dohodkov, je **rast dohodka** nižja kakor celotnega prihodka. Vse temeljne organizacije so ustvarile v prvem polletju letošnjega leta 129.452.275.— din dohodka, kar je za 33 % več kakor lani.

Ob povečani proizvodnji in 71 % višjemu celotnemu prihodku so vse zaloge polproizvodov gotovih izdelkov za 16,80 % nižje kakor lani. Ob preverjanju stvarnih zalog v skladiščih ugotavljamo, da je tako vrednotenje zalog edino gospodarno in pametno.

Plan za leto 1979 je po doslej izkazanih kategorijah dosežen takole:

- celotni prihodek je dosežen s 35,0 %,
- celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi s 111,9 %,
- dohodek pa s 44,3 %, dohodek na delavca pa s 40,7 %.

Ko opazujemo višino in gibanje dohodka, moramo vedno imeti pred seboj sistem, ki velja v našem obračunu, da so kategorije dohodka ne samo osebni dohodki, ampak tudi vse zakonske in pogodbene obveznosti, stroški delovne skupnosti in amortizacija, ki jo obračunavamo po pospešeni stopnji.

Nemajhna postavka dohodka so tudi obresti in zavarovalne premije, kar je obravnavano v naslednjem poglavju.

3. RAZPOREDITEV DOHODKA

Zaradi že poudarjene sezonskosti naših temeljnih organizacij, predvsem temeljne organizacije smuči, ki predstavlja več kot 50 % vseh opazovalnih dohodkovnih kategorij, pa tudi zaradi notranjega sistema obračuna, nismo dosegli v prvem polletju z družbenimi plani zapisane razporeditve dohodka.

Vendar ob upoštevanju gibanj predvsem v drugem polletju sklepamo, da bodo ob koncu leta dosežene vse planske postavke razporeditve dohodka.

Za preverjanje ob polletju ustvarjene in opravljene delitve ustvarjenega dohodka bomo uporabili merila treh osnovnih deležev v dohodku:

3.1. **Akumulacija**, ki zajema del za amortizacijo, obračunano nad zneskom po predpisanih stopnjah, del čistega dohodka

Tovarniški detajl

za poslovni sklad in za razširitev materialne osnove dela, ta je udeležena v dohodku takole:

podatki	Plan 1979	Realizacija 1978/30-6	1979/30-6
— delež za akumulacijo %	17,1	17,8	17,8

3.2. Čisti osebni dohodki in skupna poraba, ki zajemajo osebne dohodke in del čistega dohodka za prehrano delavcev in regres za letne dopuste ter sredstva za stanovanjsko izgradnjo, ti so udeleženi v dohodku takole:

podatki	Plan 1979	Realizacija 1978/30-6	1979/30-6
— delež za čiste osebne dohodke in skupno porabo	50,7	41,9	47,8

3.3. Skupna in splošna poraba ter druge obveznosti iz dohodka, ki zajema davke in prispevke samoupravnim interesnim skupnostim iz dohodka in osebnih dohodkov, ta je udeležena v dohodku takole:

podatek	Plan 1979	Realizacija 1978	1979
— delež za splošno in skupno porabo in druge namene %	32,2	40,3	34,4

Prvo kar moramo ob tej delitvi zapisati je, da je delež za akumulacijo sicer isti kakor lani, če pa upoštevamo sistem vrednotenja zalog, pa moramo ugotoviti napredek v tej smeri. Drugo, osebni dohodki sicer v strukturi napredujejo, edino ti so v razdelitvi napredovali od vseh kategorij, vendar moramo upoštevati, da jih letos 100 % pokrivalo iz dohodka, kar lani ni bil primer.

Tretje, kar tudi ne smemo zanemariti, pa je, da se udeležba samoupravnih skupnosti in drugih obveznosti iz dohodka le počasi manjša in bo skoraj dosegla plansko postavko.

Med obveznostmi iz dohodka moramo posebej omeniti dve, obresti za kredite in stroške bančnega poslovanja, ti postavki skupaj predstavljata polovico sredstev, ki smo jih namenili za razširjeno reprodukcijo, tudi postavka članarin zborsnicam je v občutnem porastu zaradi reorganizacije zborsnic.

Ob upoštevanju, da so v masi osebni dohodki porasli v primerjavi z letom poprej za 25,43 %, da pa so življenjski stroški v tem času porasli za 23,4 % pomeni, da so letošnji realni osebni dohodki višji za 2,03 %. Menimo, da je taka rast skladno z družbenimi merili in da moramo tak trend zadržati tudi v drugem polletju. Vse torej skladno z rastjo dohodka.

Naj ob koncu omenimo še sredstva za razširjeno reprodukcijo. Ta so sicer v porastu, vendar ob upoštevanju, da več kakor polovico teh sredstev predstavlja pospešena amortizacija in pa velike potrebe po obratnih sredstvih, nam vsem narekuje nenehno skrb za še hitrejši rast akumulacije.

4. Materialno finančno stanje POSLOVNA SREDSTVA IN NJIHOVI VIRI

Ob periodičnih obračunih je na voljo le manjše število podatkov o poslovnih sredstvih, vendar se že iz teh da sklepati za letošnja gibanja naslednje:

4.1. zmanjšanje likvidnosti je sedaj očitno doseglo precejšen razmah. Na ziro računih je za 1/4 manj sredstev kakor v začetku letošnjega poslovnega leta.

4.2. Ob zmanjšanju denarnih sredstev so se povečale zaloge surovin, saj so v primerjavi z letom poprej višje za 33,13 %, v primerjavi s stanjem 1. 1. 1979 pa so za 12,73 % nižje.

4.3. Terjatve do kupcev doma in tujini so se povečale primerjane z lanskim letom za 138 %.

4.4. Obveznosti do dobaviteljev doma in v tujini pa so primerjane z letom poprej porasle za 122 %.

ZAKLJUČEK

V drugem polletju letošnjega leta nas čakajo izredno velike in odgovorne naloge, naj jih naštejemo, samo največje in najbolj pomembne:

1. Doseči proizvodnjo, s katero bomo vsaj delno zadostili vsem potrebam tržišča;
2. s prodajo doma in v tujini zagotoviti boljšo likvidnost;
3. dokončno aktivirati začete investicije.

Če bomo kolikor toliko zadovoljivo rešili zgoraj naštetih obveznosti, potem bomo dokaj dobro realizirali postavke, ki smo jih prevzeli za svoje obveznosti z gospodarskim načrtom za leto 1979.

Poleg že naštetih obveznosti pa sledijo še te:

1. takoj moramo pristopiti k izdelavi gospodarskega načrta za leto 1980,

2. v teku je že priprava srednjeročnega načrta za leto 1981 do 1986.

Dela je torej na vseh področjih dovolj, kdo bi našteval, pa tu tudi ni mesto za to, vse drobne pa tudi pomembne naloge, na vseh delovnih mestih. Naj torej vsakdo sam pri sebi analizira kako svoj načrt realizirati, pa bomo ob koncu leta zadovoljni naredili veliki obračun.

Pavel KODER

Iz proizvodnje čolnov

Ivo Šimenc državni prvak z DG-100 ELAN

Ivo Šimenc na državnem prvenstvu z našim letalom

Naše jadralno letalo DG-100 ELAN je za republiškim prvenstvom osvojilo s 25-letnim pilotom Ivom Šimencem, članom Alpskega letalskega centra, prvo mesto tudi na 24. državnem prvenstvu v jadralnem letenju, ki je bilo od 7. do 21. VII. 1979 v Subotici. Na prvenstvu so bili razen Štruklja in letošnjega republiškega prvaka Pintarja zbrani vsi najboljši jugoslovanski piloti.

Ivo Šimenc — drugouvrščen z letošnjega republiškega prvenstva — je prevzel prvo mesto po četrtem tekmovalnem dnevu ter ga zadržal s 5622 točkami do zadnjega — šestega tekmovalnega dne in s tem dosegel svoj doslej največji uspeh. Drugo mesto s 5586 točkami je zasedel Miodrag Gatolin (AK Beograd) z letalom moskito, tretjega pa s

5552 točkami Franc Peperko (AK Celje) s standard cirrusom.

Tako kot republiški prvak Janez Pintar, je bil tudi Ivo Šimenc zelo zadovoljen z lastnostmi našega letala, ki je še enkrat dokazalo svoje visoke kvalitete. Prisotnost našega letala na državnem prvenstvu v Subotici in še posebej osvojen prvo mesto sta zbudila veliko pozornost in zanimanje za nabavo naših letal poleg Slovenije tudi v drugih republikah.

Na osnovi rezultatov državnega prvenstva je bila izbrana jugoslovanska reprezentanca za balkaniado, ki bo od 25. avgusta do 5. septembra v romunskem mestu Iasi. Z našim letalom bo tudi na balkaniadi tekmoval letošnji državni prvak Ivo Šimenc. Želimo mu veliko uspeha.

Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski

STEPHANIE SLOAN, najboljša na svetu z našimi smučmi

Brigadirji delovne akcije »POKLJUKA 79« v Elanu

Gostje počitniške zveze iz Slovenske Bistrice

Preds. slovenskega društva Sydney, Tone Bulovec v Elanu

BARILOCHE
Cablecarril del Cerro Catedral

Lepe pozdrave s treninga
v Argentini.
JUGOSLAVIJA SKI TEAM 80

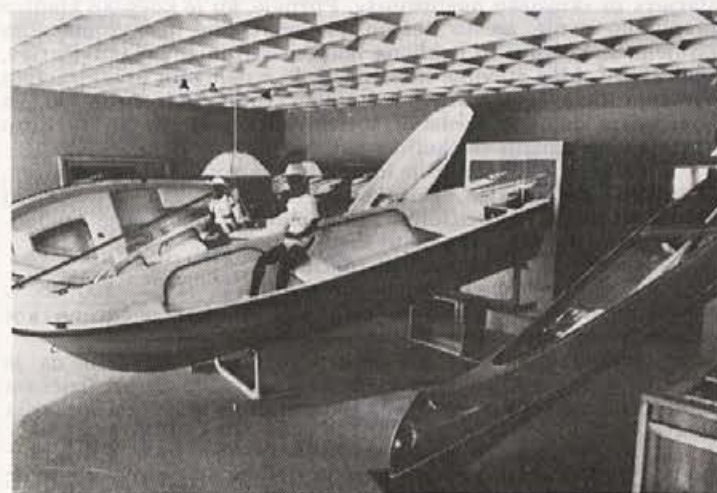
Handwritten signatures:
Korunjski
Mojmir
Tone Vojni
P. P. P.
A. A. A.
B. B. B.
C. C. C.
D. D. D.
E. E. E.
F. F. F.
G. G. G.
H. H. H.
I. I. I.
J. J. J.
K. K. K.
L. L. L.
M. M. M.
N. N. N.
O. O. O.
P. P. P.
Q. Q. Q.
R. R. R.
S. S. S.
T. T. T.
U. U. U.
V. V. V.
W. W. W.
X. X. X.
Y. Y. Y.
Z. Z. Z.

INDUSTRIA ARGENTINA REF. PROHIBIDA

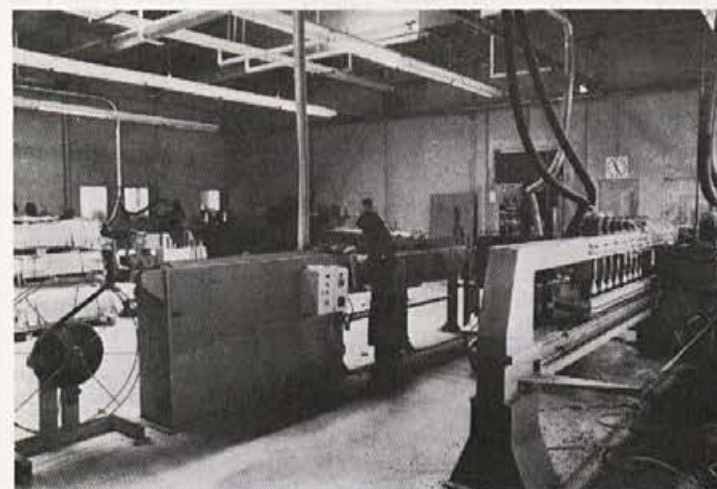
V Brnci

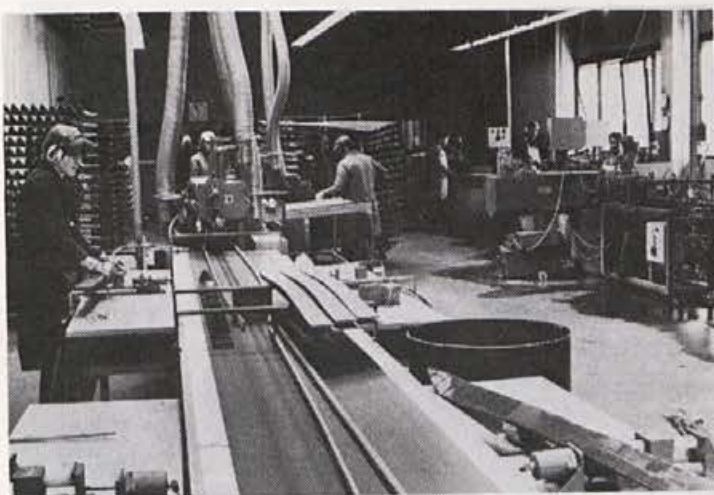
Atraktivni izgled tovarne, ki je tudi za Avstrijo redkost, privlači pažnjo predvsem mimovozečih turistov.

Trgovina v Brnci

Priprava elementov v Brnci. Začetek proizvodnje je zelo pomemben.

Nadaljnja obdelava smuči v Brnci. Delo ob liniji zahteva tudi premor.

Končna kontrola in pakiranje Smuči v Brnci so že pripravljene za kupca

Kuharica v Brnci meni, da bi raje kuhala klasično, ker bi bili delavci bolj zadovoljni kot z industrijsko pripravljenimi jedili. Pravi, da delavci, ki so bili na praksi v Elanu, ne morejo prehvaliti naše prehrane.

Biro za vse

Casopis sindikatov Jugoslavije »Rad« je 15. junija letos objavil zanimivo rešitev, na katero naši gospodarstveniki in ekonomisti menda v svojih razpravah o produktivnosti in izrabi delovnega časa niti pomislili niso. Naslov: ZASTO NE KAO FINCI?

Pred nekaj leti so delegati jugoslovanskih sindikatov ob obisku neke tovarne dobili od gostiteljev naslednja pojasnila: »To je komercialni oddelek, tam je računovodstvo, tu pa je 'biro za vse'«.

Jugoslovani so takoj vprašali: »Kakšen biro za vse?«

Odgovorili so jim, da so to službo delavci tako popularno sami poimenovali. Zaposleni, ki delajo v tej službi — ob dru-

gih obveznostih — opravijo za delavce vsa pota v mestu — od pridobivanja različnih potrdil in dokumentov do vplačila članarine za združenje ribičev.

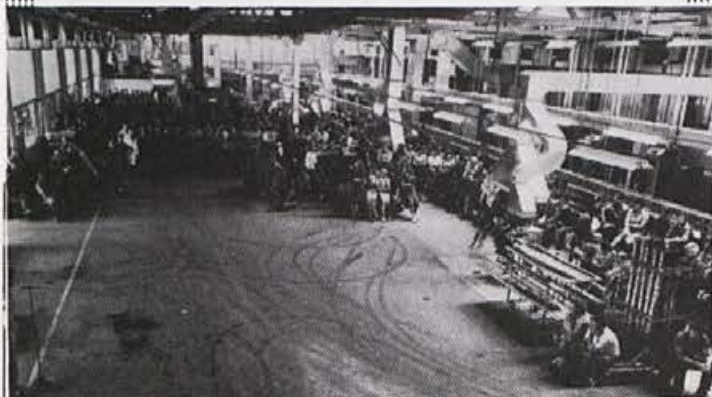
Na vprašanje, koliko delavci plačajo za take usluge, so jim gostitelji povedali: »Nič. Uprava je izračunala, da izostajanje delavcev z dela stane desetkrat več od plačila nekaj uradnikov.« Čisti računi — in ljudje so zadovoljni.

Na kratko: kapitalisti so vse dobro izračunali in ugotovili, kaj se jim bolj izplača. Ve pa se, da so dobri računarji.

Ali ne bi mogli tudi pri nas razmisliti o čem podobnem, da bi delavci brez izgube delovnega časa in raznih šikan ter glavobolov prišli do vseh »papirjev«, ki se jih ob raznih priložnostih zahteva, žal, preveč?

J. R.

Na zboru delavcev o novem delovnem redu

Glavni direktor Dolfe Vojsk govori na zboru delavcev

MARKER – UNIS – ELAN

Po tridnevnih končnih pogajanjih v Sarajevu je bil 19. julija t. l. podpisan sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju (kooperaciji) za proizvodnjo smučarskih vezi Marker v Jugoslaviji.

Naša DO že preko 15 let uspešno sodeluje s firmo Marker iz ZR Nemčije pri oskrbi jugoslovanskega trga s smučarskimi vezmi. Sodelovanje je dobro in korektno ter smo tako uspeli zavzeti vodilni položaj v smučarskih vezeh na domačem trgu, kar je tudi razumljivo, saj gole smuči brez vezi ne predstavljajo uporabnega proizvoda.

Devizne težave, ki v zadnjem času vse bolj pestijo jugoslovansko zunanje trgovinsko bilanco, ter uvozne omejitve kot posledica teh težav, so nas v Elanu pripeljale do razmišljanja o možnosti proizvodnje vezi Marker v Jugoslaviji. Vprašali smo Delavski svet, ki je dal vodstvu TOZD smuči pooblastilo, da prične delati na tem programu, kajti ne moremo si zagotoviti uspešne prodaje smuči doma, če trg ne bo preskrbljen z vezmi. Nove proizvodne zmogljivosti TOZD smuči pa nam narekujejo močno povečanje prodaje tudi v Jugoslaviji.

Najtežji je bil začetek, to je izbira kooperanta v kovinski industriji. Interesentov za to je malo, kajti opremljeni morajo biti tako, da lahko proizvajajo vse dele vezi, količine pri tem pa z ozirom na ceno potrebnih orodij, stalno menjavo modelov in konkurenčno sposobnost na zunanjih trgih niso nič kaj privlačne, so relativno majhne. S pomočjo našega zastopnika v Sarajevu, tov. Gašića, smo se povezali z Združeno metalno industrijo UNIS v Sarajevu, kjer smo naleteli tudi na razumevanje. In zakaj ravno UNIS? Vse-

kakor zaradi pripravljenosti za sodelovanje, zaradi najmodernejše in izredno kvalitetne strojne opreme. Vse dele vezi (vse vrste obdelave metalov, plastike, proizvodnje peres, krogličnih ležajev itd.) lahko proizvedejo sami v poljubnih količinah. Velik vpliv pri tej odločitvi pa ima tudi naš poslovni interes na področju BiH, ki se s predstoječo zimsko olimpiado v Sarajevu razvija v drugo najmočnejšo smučarsko republiko.

UNIS bo kot Markerjev kooperant v začetku dobavljal dele za vezi, obenem pa bo postopno osvajal proizvodnjo kompletnih izdelkov pri določenih modelih in bo firmo Marker oskrboval z vso potrebno količino za svetovno tržišče. Pri tem je pomembno, da bo UNIS ves svoj devizni efekt iz te kooperacije dal na razpolago za uvoz Marker vezi v takšnem sortimentu, ki bo najbolje ustrezal našemu trgu.

Kakšna pa je vloga Elana v tej kooperaciji? Naša DO obdrži prodajno funkcijo za Marker vezi za Jugoslavijo. Še več: Elan se bo finančno angažiral, kot sovlagatelj v proizvodnji Unisa. Združena metalna industrija UNIS bo namreč ustanovila posebno DO, ki se bo ukvarjala s poslovnimi odnosi s firmo Marker in z Elanom, ter bo montirala posamezne dele vezi v celotne sklope. Posamezne dele vezi bodo namreč proizvajale razne DO v okviru Unisa. Ta novo ustanovljena DO se bo imenovala UNIS-ELAN in bo imela svoj sedež in proizvodni obrat v Palah pri Sarajevu. Kraj Pale spada v olimpijsko področje in je zato za nas zanimiv. Tovarna FAMOS v Palah nam je pripravljena odstopiti en svoj proizvodni objekt, ki ga je potrebno renovirati in opremiti s predvidenim strojnim parkom. To investicijo naj

bi izvedla Unis in Elan s sovlaganjem sredstev v višini 50 % za vsako DO. Ko bo pripravljen ekonomski elaborat, bo DS TOZD smuči sklepal o tem in pristopil k samoupravnemu sporazumu, seveda, če bo smatral, da je ta investicija upravičena. Obveznost za odplačevanje kreditov bo nosila novo ustanovljena DO UNIS-ELAN.

Rezultat te kooperacijske povezave naj bi bil v tem, da bo Jugoslavija preskrbljena s smučarskimi vezmi na način, ki ne bo prizadel niti Elanova, ne Unisove, kakor tudi celotne jugoslovanske devizne bilance. Poleg tega pa Elanova fizična prisotnost na potencialno zelo zanimivih smučarskih področjih.

B. V.

Ropot, psihološki, komunalni in zdravstveni problem

Najenostavneje lahko imenujemo ropot po zraku prenosne vibracije, ki povzročajo subjektivni občutek nelagodnosti. Z drugo besedo je to »zvok, ki moti«.

Več kot 200 let je, kar so začeli opisovati okvare sluha pri kovačih in kotlarjih na Švedskem in jih imenovali »bolezen kotlarjev« in »kovaško naglušnost«. Pozneje, ko je kovaško kladivo prepustilo svoje mesto težjim pnevmatskim in avtomatskim strojem, je postalo to poklicna bolezen strojnikov, zakovičarjev, tkalcev itd. Med številne nevarnosti, ki v delovnih organizacijah ogrožajo delavčevo zdravje, štejemo torej tudi hrup, ki ga povzročajo delovna sredstva v delovnih prostorih ali ta hrup nastaja v neposrednem okolju v katerem delavec dela.

Po svojih kakovostih in intenziteti je ropot lahko ritmičen, aritmičen, dolgotrajen, pričakovan, nepričakovan. Uho manj utruja ritmičen kot aritmičen. Enakomeren ropot zaradi monotonije delno uspava, je pa manj škodljiv.

Jakost hrupa izražamo v db (decibel). Običajni tovarniški ropot ob strojih je 80 – 100 db, v nekaterih industrijah doseže celo 130 db, kar občutimo kot nelagodnost in bolečino v ušesih.

Pravilnik o varstvu pri delu o ropotu je opredelil, da je škodljivi ropot mišljen vsak zvok, ki presega 90 db pri fizičnem delu, ki ne zahteva mentalnega napora in ne slušnega opažanja okolja.

DOVOLJENI ČAS IZPOSTAVLJENOSTI HRUPA GLEDE NA NIVO NJIHOVEGA TRAJANJA

Izpostavljenost na dan v urah	Nivo hrupa v db
8	90
6	92
4	95
3	97
2	100
1 – 1/2	102
1	105
1/2	110
1/4	115

Ropot normalno ne ogroža delavčevega življenja, toda pogosto ustvarja kakšne zdravstvene okvare, ki znatno znižujejo delovno sposobnost.

Na prvem mestu je poklicna naglušnost. Od psihičnih reakcij je povečana razdražljivost, nemir in nedoločen strah. Pogosto se javlja nespečnost z glavobolom in šumenjem v ušesih.

Takšne funkcionalne motnje pa sčasoma lahko povzročijo resne bolezenske spremembe v organizmu. Dvigne se krvni pritisk, kasnejše posledice pa so nezgode, ki nastanejo zaradi nepazljivosti in utrujenosti.

Vse to pa seveda privede tudi do napak pri delu in zmanjšanju kvalitete dela.

Kadar ropot postaja zdravju nevaren ga je treba dušiti, in sicer:

- s tehničnimi ukrepi
- z organizacijskimi ukrepi
- z uporabo sredstev osebne varstva (zaščitna vata, antifoni, naglušniki).

Tudi v naši delovni organizaciji so delovna mesta, na katerih je jakost hrupa nad dovoljeno mejo (v strojni delavnici, lesni odd., razrez lesa, nadaljna obdelava smuči, delno kovinska).

Zadnji člen v verigi ukrepov preprečevanja poškodb pri delu, ko z drugimi ukrepi ne uspevamo odvrniti nevarnosti, je uporaba osebnih zaščitnih sredstev (antifoni, zaščitna vata, naglušniki). Pri ropotu nad 100 db je nujno uporabiti zaščitna sredstva naglušnikov. Uporaba le-teh je obvezna, saj je dolžnost vsakega posameznika, da skrbi za svoje zdravje – NAJVEČJE BOGASTVO.

T. A.

Kako smo izkoristili delovni čas v I. polletju

V prvem polletju letošnjega leta smo v primerjavi z letom 1978 bolje izkoristili naš delovni čas, vendar pa so ta odstopanja majhna. Tako z doseženimi rezultati še ne moremo biti zadovoljni in si bomo morali še bolj prizadevati, da izkoriščanje delovnega časa še popravimo. Predvsem bi morali stremeti za tem, da se znižajo boleznine, ure neopravičenih izostankov in nadurno delo.

V spodnji tabeli je prikazano število ur po posameznih vrstah plačil in % odnos na celotno število evidentiranih ur v času od 1. I. 1977 do 30. VI. 1979.

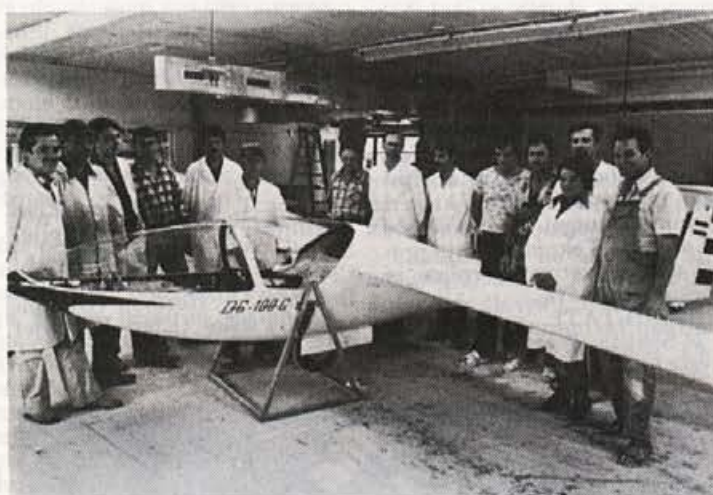
Vrsta plačila	Število ur	%
01 Prispevek za Črno goro	7.452	0,65
02 Ure po času	470.407	41,28
03 Ure po učinku	474.880	41,70
15 Nadure akordne	9.816	0,86
17 Nadure režijske	21.238	1,86
38 Vojaške vaje v breme DO	1.231	0,11
45 Neplačane ure izostankov	1.757	0,15
30 Prazniki	37.868	3,28
31 Letni dopust	33.952	2,98
32 Izredni dopust	1.514	0,13
33 Izobraževanje	539	0,05
34 Zastoji	1.067	0,09
35 Nesreče pri delu do 30 dni	2.312	0,20
36 Bolovanje do 30 dni	32.936	2,89
40 Vojaške vaje v breme VO	144	0,01
41 Bolovanje nad 30 dni	17.516	1,54
42 Porodniški dopust	20.172	1,77
43 Nesreče pri delu nad 30 dni	1.148	0,10
44 Nega, spremstvo	4.040	0,35
Skupaj	1.139.489	100 %

Hegedič Lado

Prvi mali jubilej

Pred kolektivnim dopustom so delavci pri proizvodnji jadralnih letal na Fortuni slavili že svoj »prvi mali jubilej«. Izdelano je bilo namreč deseto jadralno letalo DG-100 ELAN. Po krstnem poletu

našega prvenca 3. februarja na Brniku je proizvodnja na Fortuni v redu stekla, tako da ne zaostaja za planirano. Upamo, da bo že letos izdelano tudi naše dvajseto letalo.

Delavci na Fortuni ob desetem izdelanem letalu

Novice

— Prihodnje svetovno prvenstvo v alpskem smučanju bo od 31. 1. – 7. 2. 1980 v avstrijskem Schladmingu.

— Finale svetovnega pokala sezone 80/81 bo v Kranjski gori.

— Prodaja smuči v Ameriki je v sezoni 78/79 porasla za 11 %.

...

— Prihodnjo sezono bo vplejan svetovni pokal v smučarskih skokih in poletih. Predvidenih je 23 tekem v Evropi, Ameriki in na Japonskem, s finalom v Oberwiesenthalu (NDR) – 5. – 6. 4. 1980.

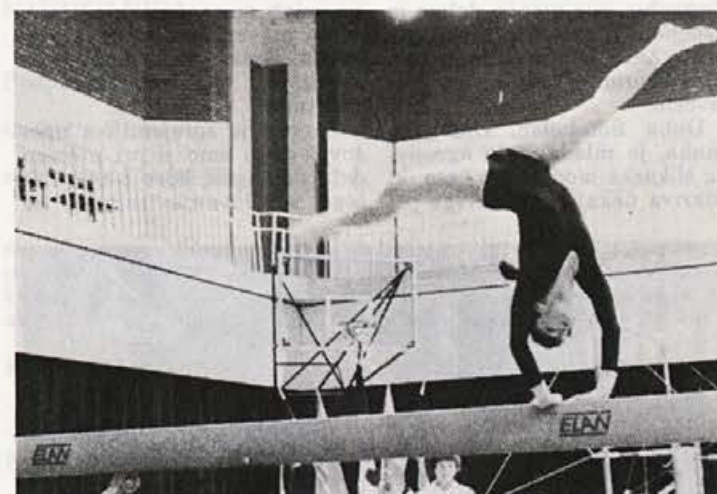

Zmagovalec v mnogoboju Sarajevčan Kezunović

Iz državnega prvenstva v orodni telovadbi 1979 v Paračinu

Državni prvak na konju z ročaji

Mlada tekmovalka na olimpijski gredi

ELAN

Elanov delež k umetnosti

DUBA SOMBOLAC, MLADA KIPARKA, JE Z NAŠO POMOČJO Z NOVIM STILOM MODERNISTIČNEGA KIPARSTVA PRESTOPILA ODLOČILNO MEJO TRADICIONALIZMA

Umetnica Duba Sombolac pri delu

Kdo od nas se v mesecu maju in juniju letos ne spomni mlade umetnice, ki smo jo srečavali in se spraševali, kdo pravzaprav je, kaj dela pri nas in kaj pravzaprav hoče. Takrat je to bilo znano le ožjemu krogu njenih sodelavcev v obratu plastike, zdaj, po **njeni razstavi izdelkov, ki jih je oblikovala pri nas, v Galeriji študentskega centra v Zagrebu**, je z njenim delom in uspehom seznanjena širša javnost. Zato je prav, da o tem spregovorimo tudi našim delavcem.

Duba Sombolac, Ljubljanka, je mlada, zelo agresivna slikarka modernega časa, ki odkriva nekaj čisto novega pri

prestopu predvsem v moderno kiparstvo z motom »Objekt je tisto, kar je, in ne predstavlja ničesar drugega, kar je«. Njeni elementi: kvadratasta prostorska zasnova, stebriščno stoječe vertikale in ritem vmesnega prostora se lepo ujemajo med seboj v konkretnem prostoru. Kiparka podeljuje s to ureditvijo prostoru novo vsebino, ki pa jo mi laiki včasih težko ali pa sploh ne razumemo, čeprav je to najvernejša izpoved življenja. Toda v to se globlje poglobljajo strokovnjaki — umetniki.

Za nas je sprejemljiva ugotovitev, da smo ji pri njenem delu pomagali, ker bi brez našega sodelovanja zamisel ne

bila izpeljana. Žal je tako, da naša industrija zavrača te profile ljudi, ki hočejo iz določene okvira, vendar brez nje ne morejo ničesar. Tako je umetnica trkala na vrata daleč naokrog, dokler ji Elan ni priskočil na pomoč, ker se je pri tem zavedal svojega kulturnega poslanstva in svojega dolga tej zvrsti napredka.

Ustvarjala je poldrugi mesec v obratu plastike, kjer so ji naši delavci pomagali in jo naučili delati z ojačanim poliestrom. Tako je kot prva slovenska kiparka uspela na tem področju. To se je pokazalo na razstavi njenih novih del v Galeriji študentskega centra v Zagrebu. Po ocenah kritikov je s tem dosegla zelo velik uspeh, čeprav za nas stebri, dinamične plošče z vpleteno jekleno

mrežo in visokosijajne plošče ne predstavljajo tistih bogastev, ki jih imajo.

Ob koncu meseca junija letos je bila na ljubljanski televiziji v oddaji »Ne prezrite« četrtturna oddaja o njenih delih, povezana z intervjujem z mlado umetnico, v katerem je komentator Brane Prestor dal velik poudarek na razumevanje Elana in njegovo pomoč pri realizaciji teh umetniških stvaritev. Elan je prikazal kot vzor, kako je treba sodelovati v našem kulturnem prostoru.

Razstava njenih del bo jeseni tudi v Osijeku, Beogradu in v Moderni galeriji v Ljubljani.

Duba Sombolac se je Elanu oddolžila za njegovo pomoč z vredno grafiko pod nazivom »Poze«.

L. T.

VSK ELAN: skoki za pokal »4. julij«

Avstrijski in naši vodni smučarji, tekmovalci

Vodno smučarski klub Elan je izvedel tradicionalno tekmovalstvo v skokih v skokih z vodnimi smučmi na umetnem jezeru hidroelektrarne Moste za pokal »4. julij«. Udeležili so se ga predstavniki iz slovenskih klubov Olimpije, Elana in iz Skopja ter dve avstrijski ekipi. Najboljši je bil Blaž Finžgar iz Elana Begunje, ki je z vodnimi smučmi skočil več kot 40 metrov. Tekmovalstvo je precej oviralo vetrovno vreme in onesnažena Sava.

REZULTATI:
1. Schütz Werner (Velden-Avstr.) 2. Bürger (Pertchäh-

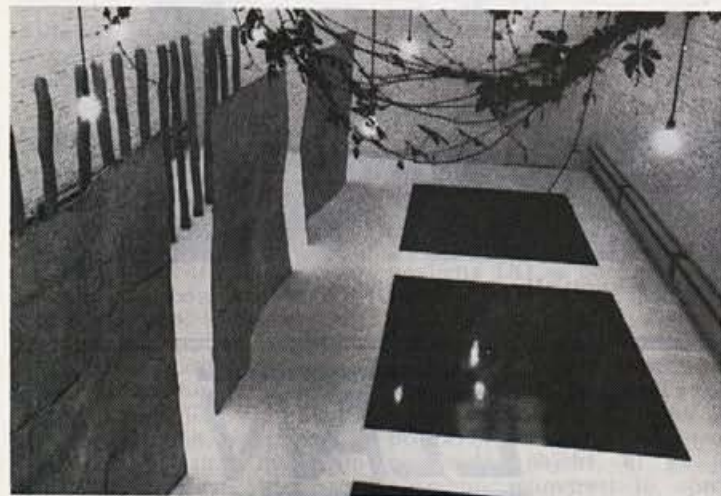
Avstr.) 3. Cegnar (Olimpija) ... 5. Gašpersič, 6. Debeljak (oba Elan Begunje) itd.

Članice: 1. Wladasch (Pertscäh-Avstr.) 2. Trelc (Elan Begunje).

Članice: 1. Wladasch (Pertscäh-Avstr.) 2. Trelc (Elan Begunje).

Člani: 1. Blaž Finžgar (Elan Begunje), 2. Mušič (Olimpija) 3. Schnicher (Pertscäh-Avstr.) ... 6. Primož Finžgar (Elan Begunje), 7. Herman (Olimpija), 8. Pleško (Elan Begunje) itd.

J. R.

Njena razstava

Skok okrog 40 m

Pozor pred steklino!

Steklina se preko lisic nezadržno širi vzdolž Gornjesavske doline. Ugotovili so jo pri lisicah in eni srni, ubitih v občinah Jesenice in Kranj. Pri preiskanih domačih živalih do sedaj na Gorenjskem steklina ni bila ugotovljena.

Po mnenju strokovnjakov se v naslednjih desetih letih stekline ne bomo rešili. Zato je prav, da poznamo znake bolezni pri živalih in način, kako se zaščitimo pred okužbo. Steklina je nevarna nalezljiva bolezen, za katero zbolijo ljudje in živali. Povzročitelj je virus, ki je vedno prisoten v slini in v živčnem tkivu stekle živali ali človeka. Redkeje ga najdemo v seču, mleku ali drugih izločkih. Ker je virus stekline prisoten v slini že dva do štiri dni pred pojavom vidnih znakov bolezni, je treba opazovati žival, ki je ugriznila ali drugače poškodovala človeka. Če ostane žival po petnajst dnevnem opazovanju zdrava in ne kaže znakov stekline, cepljenje poškodovanca proti steklini ni potrebno. Virus stekline je občutljiv za toploto, čim višja je temperatura, tem prej ga uniči. Močno je občutljiv na sončne žarke, ki ga uničijo v nekaj urah. Proti nizkim temperaturam pa je virus odporen. Zamrznjen preživi več mesecev in let. Ker virus v naravi hitro pogine, ni nevarnosti, da bi se okužili s steklino ob uživanju gozdnih sadežev kot so gobe, jagode, borovnice.

Virus stekline je občutljiv tudi na razkužila. Učinkoviti so klorovi preparati kot na primer Halamid.

V naravi se virus stekline razmnožuje in širi preko mesojedih živali in nekaterih glodalcev. Za okužbo so močno dovzetne lisice in volkovi, obole tudi srne in druge divje živali. Za steklino zbole tudi domače divjaki: pes, mačka, govedo, konji, koze, ovce in druge.

Po inkubacijski dobi, to je čas od okužbe do pojave bolezenskih znakov, se začno živali neznatno obnašati. Postanejo plašne, nemirne, ne ubogajo, se rade skrivajo, grizejo ali žro zanje neznatne predmete. Težko požirajo in se močno slinijo. Z napredovanjem bolezni postanejo popadljive, napadalne in dobe hripav glas. Na koncu ohromijo in poginejo.

Nekatere okužene živali, posebno mačke, se zavlečejo v kak kot in jedo. Ko jo hočejo domači na silo privabiti, jih ugrizne in okuži. Stekle zveri zaradi izgube naravnega strahu pred človekom pridejo tudi podnevi v naselja in se puste ujeti. Stekle lisice imajo običajno povešeno spodnjo čeljust, so shujšane, krzno je brez leska in zmršeno. Podobne znake imajo tudi stekle srne, kune, jazbeci, divje svinje in jeleni.

Človek nima nobene vloge pri širjenju stekline, je le slučajni člen. Ne zbolí vsak, ki ga je ugriznila stekla žival, kdor pa zbolí za steklino, umre. Za sedaj ne poznamo nobenega uspešnega zdravila. Edina zaščita je cepljenje proti steklini čimprej po poškodbi.

Oseba, ki jo je ugriznila, opraskala, ali drugače poškodovala stekla ali žival, osumljena, da ima steklino, se mora ravnati po naslednjih navodilih:

— Poškodovano mesto mora temeljito izpirati z vodo in milom, detergentom in vodo ali samo vodo. Namen tega je, da odplaknemo iz rane viruse stekline, ki se še niso dokončno vezali na živčne celice.

— Poškodovanec mora takoj k zdravniku, da mu oskrbi rano in ga napoti v antirabično ambulanto na Zavodu za socialno medicino in higieno v Kranju.

V antirabični ambulanti se odločijo za cepljenje poškodovanca ali za nadzor živali, ki je poškodbo povzročila.

Odločitev glede cepljenja je odvisna od obsega in mesta poškodbe, ter vrste in obnašanja živali, ki je poškodbo povzročila. Izpolni se prijavi list, ki obsega poleg drugega tudi podatke o vrsti živali, ki je poškodbo povzročila, ter naslov lastnika živali. Dogaja se, še posebno, če gre za psa, da poškodovanec zaradi morebitne zamere noče povedati naslova lastnika živali. Opis psa ali druge znane živali, ter naslov lastnika pošljemo veterinarski službi, ki opravi trikratni ogled živali in nas obvešča o njenem zdravstvenem stanju. Če veterinar ob pregledu ugotovi znake, ki kažejo na steklino, poškodovanca takoj pokličemo v antirabično ambulanto in ga cepimo. Če veterinar tudi po trikratnem pregledu ugotovi, da je žival zdrava, poškodovanca ne pokličemo na cepljenje.

Lastnik sam ne sme ubiti ali odtujiti živali, ki je povzročila poškodbo človeku. Če to stori, onemogoči veterinarski nadzor in škoduje poškodovancu. Če pa se to le zgodi, mora povedati, kam je žival oddal ali zakopal. Glavo ubite živali se pod nadzorstvom veterinarja izkoplje in pregleda v laboratoriju. Sumljive živali se ne sme streljati v glavo, ker s tem uničimo možgane, v katerih iščemo virus stekline. Veterinarski nadzor seveda ni možen, če gre za žival brez lastnika ali divjo žival.

Pri vseh težjih ranah ali neizzvanih ugrizih divjih živali ali pri ugrizih v vrat ali glavo, ter pri ugrizih steklih živali, se mora takoj cepiti proti steklini. Cepivo verjetno deluje tako, da prepreči dostop virusa stekline do možganskih celic.

Še nekaj splošnih preventivnih ukrepov:

— Otroci naj se ne igrajo z neznanimi psi ali mačkami in ne z divjadjo (srna, lisica in drugo), ki so zaradi bolezni zgubile naravni strah in lahko zaidejo v naselje.

— Ker se steklina prenaša preko sline bolnih živali, trupla poginulih živali ne smemo prijemati z golimi rokami. Sebe in druge zavarujemo, če o sumljivih živalih ali najdbi njihovih trupel obvestite pristojno veterinarsko službo ali Postajo milice.

— Z uživanjem mesa s steklino okuženih živali se virus verjetno ne prenaša na človeka, vendar pa mora veterinar meso steklih živali zapleniti. Če ugotovimo ali posumimo, da žival boluje za steklino, zakol sploh ni dovoljen, ker se lahko okužijo ljudje, ki imajo opravka z mesom. Tako meso kot mleko takih živali je treba uničiti.

Zavod
za socialno medicino
in higieno Gorenjske Kranj
dr. Alma Vadrnjak

Ob nakupu 5 knjig – ena brezplačno

Delavcem vaše delovne organizacije, ki bodo navedeni **paket knjig naročili s spodnjo naročilnico**, bomo obenem z naročenimi knjigami dostavili **brezplačno DARILNO KNJIGO**:

(A) B. Čopić: DOŽIVLJAJI NI KOLETINE BURSACA 260 str., pl.

Ena najbolj popularnih satiričnih povesti iz partizanskega življenja ali

(B) T. Green: TIHOTAPCI 276 str., pl.

Knjiga razkriva najbolj skrite silnice modernega tihostapstva.

1. MOJ OTROK – MOJA VSAKDANJA SKRB

Izčrpen priročnik, ki obravnava nego in razvoj otroka v prvih šestih letih življenja. 210 str., kart. 190 din

2. J. Conrad: LORD JIM

Svojevrsen roman o morju in ljudeh, o kapitanu, ki v nesreči zapusti ladjo. 332 str., pl. 165 din

3. J. L. Harlihy: POLNOČNI KAVBOJ

Srhljiva pripoved o ljudeh z roba ameriške civilizacije, po kateri je bil posnet tudi odlični film. 230 str., pl. 150 din

4. M. Sojar: VRTNE ENOLETNICE

Dragocen priročnik za vzgojo okrasnih rastlin, ki bo dobrodošel vsakemu vrtničkarju, strokovnjakom v proizvodnji, pa tudi vsem, ki se na vrtnarski poklic šele pripravljajo. 136 str., pl. 90 din

F. W. Deakin: MUSSOLINIJEVIH ŠESTSTO DNI

Knjiga o zadnjem razdobju fašistične Italije in hkrati o zadnjem razdobju »surovega prijateljstva« – sodelovanje med Mussolinijem in Hitlerjem. 375 str., pl. 260 din

NAROČILNICA

(ime glasila)

Podpisani(a):

naslov:

redno zaposlen(a) pri:

nepreklicno naročam paket petih knjig za din 855.— Račun bom poravnala v osmih zaporednih mesečnih obrokih. Z naročenimi knjigami mi pošljite brezplačno tudi knjigo ... (vpišite knjigo A ali B).

Kraj in datum:

Lastnoročni podpis:

Naročilnico pošljite na naslov:

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
LJUBLJANA

Mestni trg 26, Knjižni oddelek

Nadaljevanje revolucionarnih tradicij v združenem delu

(Nadaljevanje)

Mlade, in sploh sedanjo generacijo, je treba vzgajati na teh tradicijah, na vseh etapah in razsežnostih našega revolucionarnega boja. Naše sedanje generacije morajo postati zavodne veličine teh naporov, žrtev in zmag, morajo vedeti za ljudi, ki so nosili to breme, za junake vseh revolucionarnih etap.

Menim, da je zlasti treba stalno poudarjati in ohranjati bratstvo in enotnost kot glavno pridobitev in pogoj za vse naše zmage. Kajti če delavsko gibanje ne bi odprlo te strani, se Jugoslavija na nobeni drugi platformi ne bi mogla obnoviti. Ne na srbski, ne na hrvaški ne na kapitalistični, ne na pravoslavni ne na velikodržavni niti katerikoli drugi, ki so si jih zamišljali stari politiki. Zaradi njihovih platform je stara Jugoslavija tudi razpadla.

Delavsko, komunistično gibanje, Komunistična partija Jugoslavije, so dali svojo platformo — platformo bratstva in enotnosti — edini so lahko iz pepela izvlekli staro Jugoslavijo in ustvarili novo, trdno tradicijo, negovali bratstvo in enotnost, gradili na tem novo, samoupravno socialistično skupnost. To, kar smo ustvarili, je treba budno paziti, negovati, poudarjati — na tem graditi tradicijo.

Na to nas stalno opozarja tudi tovariš Tito. Vidite, ko je sovražnik hotel razbiti našo deželo, ko je v bližnji preteklosti organiziral kontrarevolucijo, je najprej udaril po bratstvu in enotnosti. Pojavile so se parole, da je bratstvo in enotnost unitaristična teorija ipd. Vendar prav zato, ker je udaril na najsvetlejšo med vsemi našimi tradicijami, si je moral polomiti zobe.

Sindikalne organizacije so kot del revolucionarnega delavskega gibanja življenjsko zainteresirane za ohranjanje vseh teh tradicij, za ustvarjanje nove, delavske, samoupravne, socialistične in komunistične morale. Vsaka naša tovarna, ustanova, organizacija, vsak kraj, komuna, pokrajina in republika pa ima svoje velike bitke, akcije, pomembne datume in osebnosti, ki so se izkazale, borbe in junake, v vseh etapah predvojne, vojnega in povojnega revolucionarnega gibanja. Na vsem tem bi morali graditi moralo, negovati tradicije, ustvarjati kult herojev boja in dela. Moramo biti ponosni na veličino bojev, ki smo jih vodili, in zmag, ki smo jih izvojevali, na ogromen napor, žrtve in samoodrekanje, kar je delavski razred vtikal v to, kar danes imamo. Tradicijo revolucionarne veličine je treba vnašati tudi skozi kulturno dejavnost, ki je sicer v sindikatih zelo razvita.

Narod je že ustvarjal in ustvaril pomemben del prav

take naše revolucionarne tradicije. O tem je govorila tudi oddaja radia Beograd, o partizanskih pesmih, o tem, kako, kje in pod kakšnimi pogoji so nastajale v NOB. Izredno pokaže, kako je narod ustvarjal svoje pesmi, svojo kulturo, svojo tradicijo in — na mah — porušil staro. Naenkrat so milijoni ljudi postali ustvarjalci novega. Po tem, kar je do sedaj ugotovljenega, je med NOB napisanih 20 tisoč partizanskih pesmi!

Pohvaliti je treba prizadevanja, da se na tej podlagi še naprej razvijajo pesmi in glasba, da se tradicija partizanskih pesmi nadaljuje tudi v novih pogojih.

Toda teh poskusov je, žal, še malo. Presenetljivo jih je malo v delavskih, v amaterskih društvih, ki so že pred vojno bila začetniki in nosilci borbenega razpoloženja delavskega razreda v pesmi in igri. Naša društva se niso oddaljila od narodnih pesmi in kol. Malo je tega, kar bi lahko imenovali ohranjanje revolucionarnih tradicij, še manj tistega, kar pomeni ustvarjanje novega na današnjem herojstvu delovnih ljudi.

To pomeni, da v našem odnosu do revolucionarne tradicije, v njenem ohranjanju in nadaljnjem razvijanju obstaja določena napaka. Nismo se jasno odločili, nismo se jasno orientirali na to. Narodne pesmi in kola, ki jih imam tudi sam rad, so del tradicije naših narodov. Toda te pesmi in ta kola so se lahko pela in plesala tudi pod fevdalizmom, tudi pod kapitalizmom, lahko tudi danes, povsem so nevtralna. Ni razlogov, da ne bi ohranjali in razvijali tudi lastne delavske tradicije in z njo izrinjali del starega, nam nesprejemljivega.

Menim, da bi s tega posvetoovanja morali pozvati vse ustvarjalce — glasbenike, književnike, igralce, vse, ki lahko kaj napišejo, skomponirajo, ustvarijo — da spregovorijo o veličini tega, kar naši narodi, naš delavski razred ustvarja, da prispevajo h graditvi naše delavske, revolucionarne tradicije in k razvijanju naše samoupravne, komunistične morale, da bi razvijali tudi novo kulturo, nove običaje in svojo moralo.

Kreiranje mode po simbolih iz NOB in delovnih akcij bi npr. lahko bilo sredstvo za prenos ne samo neke, tedaj s pogoji diktirane »mode«, ampak tudi duha tega časa, tistih trajnih vrednot, ki so se takrat oblikovale. Poskušali so s partizansko jopo, vendar je — po eni sami prireditvi — vse obtičalo. Nekje se je zataknilo, imeli smo kratko sapo.

Mladina zahteva nekaj novega — tudi v modi in na drugih področjih. In ker tega novega nismo sami napravili, na

svojih tradicijah, smo množično uvažali razne simbole različnih svetovnih armad na kapah, na jopah ipd. V trenutku, ko se je ameriška armada bojevala z Vietnamom, so se nam pod firmo mode in skozi modo vnašali njihovi simboli.

Ostali smo gluhi, kot da se nič ne dogaja, kot da to ni politika. V bistvu pa je to politika, kajti kadar pride nekaj v tradicijo naroda, tega ni mogoče izriniti. Zato moramo ustvariti svoje simbole, ohranjati lastno tradicijo. Ali ni mogoče simbolov iz vojne in iz delovnih akcij modernizirati in jih preoblikovati v jope, kape idr. — s sistematičnim delom, v katerem bi sodelovalo veliko ljudi? To je velika in za sedaj neizkoriščena možnost.

Na tem posvetovanju so nam tovariši iz »Turističnega tiska« razdelili nekaj publikacij: turistični vodič za Sutjesko, Jasenovac... Komercialno so predstavili najpomembnejše spomenike revolucije. Obstaja še tisoče načinov, kako bi to lahko delali, toda o tem je treba misliti, v to se je treba usmeriti. To mora postati kulturna vsebina ob polnem angažiranju sindikatov,

kulturnih in družbenopolitičnih organizacij — vseh.

Vse to ima pomen in vpliva na politično in idejno vzdušje v družbi.

In na koncu, čeprav to ni najmanj pomembno, našo moralo in naše tradicije moramo izkazovati in ohranjati tudi v odnosu do ljudi, ki so k njihovu ustvarjanju izjemno prispevali: do borcev, njihovih staršev in otrok. Mi to sicer delamo, toda nekako zaprto, ne govorimo zadosti o tem, čeprav je to močan izraz solidarnosti, veličine tovarištva, nepozabnosti tistih, ki so se borili za to, kar danes imamo.

Na odnosu do borcev, njihovih očetov in mater, do njihovih otrok, na skrbi zanje nismo dovolj temeljito nabirali moralni kapital. Za nas je to bilo navadno, povsem razumljivo vedenje, to množično skrbstvo, medtem ko so borci in sirote v drugih, bogatejših deželah, ostajali brez družbene skrbi in varstva. Tudi to je izraz nove, revolucionarne tradicije.

Teh nekaj pripomb sem povedal v želji, da — kolikor morem — prispevam k naši orientaciji v ohranjanju tradicij revolucionarnega delavskega gibanja.

JR

Končno nov uredniški odbor Naše Smučine

Že dalj časa je od tega, ko smo pisali o novem sestavu uredniškega odbora tovarniškega glasila »Naša smučina« iz delegatov TOZD, DSSS.

Zadnje dni pred kolektivnim dopustom so del. sveti končno izbrali in potrdili za to funkcijo ljudi, za katere smatrajo, da so najprimernejši. Rekli smo že, da ti na skupnih sejah ne bi le odločali o zasnovi vsake številke glasila pred izdajo in tako usmerjali list, temveč bodo tudi in predvsem tisti posredniki informacij iz svoje delovne skupine, delovnega mesta, delavnice

TOZD-a in obratno. Če se bodo živo angažirali, tudi informacij iz njegovega delovnega kroga ne bo manjkalo. V nasprotnem primeru bo lahko njihov TOZD ali delovna enota prikrajšana.

Del. sveti so imenovali naslednje delegate: TOZD SMUČI, Arh Franc; TOZD ŠPORTNA ORODJA, Urbanc Janez; TOZD PLASTIKA Kos Marjan; TOZD INŠTITUT, Stare Anton; TOZD TRGOVINA, Kolman Barbara; TOZD VZDRŽEVANJE, Vrhunc Anton; DSSS, Brejc Nuša.

Zakaj smo takšni?

Pred mesecem dni sem obiskal prijatelja, sodelavca, dolgoletnega člana naše delovne organizacije, ki je bil skoraj mesec dni na zdravljenju v bolnici. Bolj kot njegovo zdravstveno stanje me je prizadela njegova izpoved, da se razen ožjih družinskih članov, skoraj mesec dni zdravljenja v bolnici ni nihče spomnil nanj. Tu ni mislil samo na znance in sodelavce, ampak predvsem na tiste družbenopolitične organizacije, katerih član je, tiste, v katerih je delal več kot polovico svojega življenja in ki bi morale imeti vaj moralno

dolžnost, da se spomnijo svojih članov v stiski.

Sprašujem se, zakaj smo takšni, zakaj nihče ne razmišlja, kako bi bilo, če bi bil sam v taki situaciji. Bolan človek, ki leži nekje daleč v bolnici, ne potrebuje daryl in cvetja, potrebuje predvsem nekoga, ki ga bo obiskal, se z njim pogovoril in mu dal vedeti, da še vedno pripada sredini, za katero je živel in ustvarjal.

Navsezadnje se lahko tudi sprašujem, kje so v takih primerih strokovne službe, ki bi morale po službeni dolžnosti skrbeti za take ljudi. Z. B.

Osnovna načela rekreacije

Nadaljevanje

2. Osnovna načela rekreacije:

Da bi se rekreacija razvijala v skladu s potrebami in željami posameznikov in družbe, se mora držati nekaterih osnovnih načel, ki določajo vsebino in načrtnost rekreacije. Ta načela so:

a) Princip demokratičnosti

Kot v normalni rabi pomeni tudi pri pojmovanju rekreacije princip demokratičnosti svobodo in enakopravnost državljanov, ki sta eno izmed osnovnih določil rekreacije. Vsako nasprotje svobodne in enakopravne rekreacije bi imelo nasprotne učinke, kot si jih mi želimo. Tako bi namesto sprostitve dosegli vznurjanje, namesto obnove sil večjo utrujenost itd. V naših razmerah so dani vsi pogoji, da se načelo demokratičnosti razvije do najvišje oblike. Pri tem bi bilo potrebno odpraviti le nekatere objektivne in subjektivne vplive, kot: npr.: težki pogoji dela, ki povzročajo preutrujenost in s tem nezainteresiranost za rekreacijo; neenaki finančni pogoji onemogočajo enakost že pri izbiri rekreacijskih aktivnosti; neenakost med moškimi in ženskimi je tudi ena izmed ovir za razvoj načela demokratičnosti; med subjektivnimi vplivi pa med najpomembnejše štejemo predvsem zastarelo miselnost, vsedline negativnih tradicij, navad in običajev itd.

d) Princip vsestranosti

Pri obravnavi rekreacije smatramo sprostitev za fiziološko nasprotno dejavnost od živčno-mišične napetosti. Tu gre za tehniko, ki pomirjujoče deluje na človeka. Ker je telo nedeljiva celota, je fizično nemogoče, da bi živci v kateremkoli delu telesa bili aktivni, če so mišice na tem delu ohlapne. Razdraženosti ni možno v trenutku zaustaviti, velikokrat pa je človekov stalni spremljevalec. Sprostitev mišic je eden osnovnih činiteljev za pomiritev duševne napetosti in živčne prerazdraženosti. Za sprostitev pa obstajajo razne tehnike. Notranjo napetost lahko odstranimo ali zmanjšamo z rekreacijskimi aktivnostmi, ki sproščajo celoten organizem, ali pa le centre, ki so najbolj napeti. Uspeh pa je zagotovljen le v primeru, če razumno izbiramo aktivnosti, jih načrtno izvajamo in uporabljamo.

c) Princip obnove sil in kompenzacije

Temelji na dejstvu, da mora biti v živem organizmu dinamično ravnotežje med pridobljeno in oddano energijo; če

tega ni, lahko organizem mrtvi, ali pa se izčrpa in obnemore. Primerna aktivnost je torej osnovna nujnost za normalno življenje, za obstoj organizma. V zvezi s temi dejstvi ima rekreacija dve funkciji, in sicer: da koristno sodeluje pri formiranju notranje sile in oddajanju sile okolju in da uspešno sodeluje pri reguliranju dinamičnega ravnotežja med pridobljeno in oddano energijo.

d) Princip vestranosti

Temelji na treh osnovnih razvijalnih dejavnostih, in sicer: pri razvoju gibalne vsestranosti (hitrost, moč, spretnost); razvijanju odnosa do sebe in okolja; pri razvijanju socialne prilagodljivosti, pri čemer gre za urejanje odnosov med ljudmi istih družbenih in delovnih položajev in za odnose na relaciji nadrejen-podrejen; športna rekreacija blaži konflikte med ljudmi in na nepriljen način vzpostavi nova poznanstva in prijateljstva.

e) Princip varnosti in humanosti

Zadeva vprašanje ekonomske in osebne varnosti pri gibanju v okolju, v katerem človek živi in dela, v kar je vključena v največji meri varnost in humanost pri samem rekreiranju. Vsa varnost in humanost pa je odvisna od zunanjih in notranjih faktorjev. Med notranje faktorje štejemo premajhno sposobnost za izbrano rekreacijsko aktivnost in splošno negativne fiziološke sposobnosti. Med zunanje pa štejemo fizikalno okolje, psihološko okolje in organiziranost rekreacijskih centrov.

3. Pogojni faktorji športne rekreacije

Prirodno in tehnično okolje kot pogojni faktorji rekreacije

Le prirodno okolje lahko zadovolji človekovo biološko potrebo po gibanju, izpostavljanju telesa soncu, vodi in svežemu zraku. Obenem pa prirodno okolje predstavlja osnovni pogoj mnogim rekreacijskim aktivnostim zaradi svojih naravnih elementov, kot so sneg in hribi za smučanje, reke in jezera za veslanje in ribolov itd. Medtem ko se v tehnično modernem okolju le malokje lahko najde prostor, kaj šele prirodne pogoje za rekreacijo.

Pri nas so za razvoj rekreacije izredno ugodni pogoji, zato lahko razvijamo vrsto rekreacijskih aktivnosti. Poleg tega pa se gradijo razni objekti, ki so v bližini bivališč, in tako v vsakem trenutku omogočajo človeku izkoriščanje le-teh površin v rekreativne namene.

Socialno okolje kot pogojni faktorji rekreacije

Za razliko od prirodno-tehničnega okolja kot pogojnega faktorja, kjer niso možne spremembe zakonov, norm, so v socialnem okolju kot faktorju rekreacije možne spremembe družbenih norm pod vplivom naše volje in zavesti. Tako je možno spreminjati tudi norme rekreacije, saj za te veljajo ista spoznanja kot za družbene norme in se tudi delijo na pravne, moralne in običajne. Pravne norme se morajo na primer upoštevati pri uporabi materialno-finančnih sredstev, ki so namenjena rekreaciji. Moralne norme se morajo upoštevati pri rekreiranju v obliki pravil družbenega obnašanja. Prav tako pa se morajo upoštevati ljudski običaji pri vodenju in organiziranju rekreacije. Razen teh norm pa so za obstoj od družbe usmerjene rekreacije pomembne tudi rekreacijske grupe in razna združenja.

Prosti čas kot pogojni faktorji rekreacije

Prosti čas je časovni termin, je del dnevnega časa, s katerim posameznik svobodno razpolaga, je neplačan čas, ko je človek osvobojen vidnih in formalnih dolžnosti, ki mu jih postavlja delo in druge poklicne obveznosti. V preteklosti je bil prosti čas privilegij bogatih družbenih slojev. Danes pa predstavlja prosti čas neizpodbitno potrebo človeka in velja tisti, ki se ga ne poslužuje, za kulturno »nerazvitega«.

4. Športna rekreacija v delovni organizaciji

Gospodarska podjetja lahko proučujemo in definiramo z različnih gledišč in na različne načine. Tako tehnik, pravnik, ekonomist ali sociolog vsak po svoje definirajo pojem gospodarsko podjetje. Iz vseh teh definicij pa so za rekreacijo pomembni naslednji elementi:

— da so ljudje v podjetju povezani med seboj v določen sistem. Povezanost omogoča rekreaciji, da v tem sistemu razvije agitacijo in propagando, da obvešča in svetuje, raziskuje in planira in programira rekreacijske dejavnosti. Po organizacijskih strukturah, ki jih najdemo v večjih delovnih organizacijah, delajo tudi kadri za rekreacijo. V upravi ali kadrovsko-socialni službi je poklicno zaposlen višji organizator rekreacije, v obratih naj bi delovali organizatorji rekreacije prvega razreda, v oddelkih pa organizatorji rekreacije. V delovnih skupinah naj bi delovali animatorji.

— da je podjetje v finančnem kot tipičnem odnosu z delavci zaradi njihove spretnosti, znanja ali drugačnega delovnega prispevka k ekonomskim ciljem delovne organizacije.

Delavec s svojim delom ustvarja sebi in družbi materialno bazo ne le za osnovne potrebe, marveč tudi za družbeno nadgradnjo, v katero sodi tudi rekreacija. Iz osebnih dohodkov delavcev gre del na sklad skupne porabe in s tega del za rekreacijo. S tega dela se grade rekreacijski centri ter financira osnovna dejavnost rekreacije. Del teh sredstev gre tudi za prevoz delavcev na letni dopust in za regres.

Za rekreacijo delavca sta pomembna dva faktorja, delavčeva sposobnost za delo in dodatni odnosi, ki se v procesu dela formirajo.

Glede sposobnosti za delo lahko z rekreacijo delujemo na splošne sposobnosti kot so: hitrost, moč, spretnost in vzdržljivost, ter na posebne sposobnosti, ki so tipične za posamezno delo: spretnost rok, koordinacija gibov, racionalizacija delov gibov, avtomatizacija gibov, psihofizična sprostitev itd.

Glede dodatnih odnosov, ki se formirajo med delom pri delavcih in delovnih skupinah, lahko z rekreacijo pospešimo proces socializacije, vraščanja delavca v delovni kolektiv, dvigamo voljo za ustvarjalno delo in zavest pripadnosti neki delovni skupini itd.

V delovni organizaciji se torej rekreacija povezuje z vprašanji dela, fluktuacijo delovne sile, zdravstveno kondicijo delavcev, nesrečami pri delu in medsebojnimi odnosi.

Povezanost rekreacije z vsemi temi problemi je del tistega gradiva, ki ga moramo zbrati, preden planiramo in programiramo rekreacijo. Drugi del pa se nanaša na probleme delavca izven delovne organizacije. Sem sodijo problemi prostega časa, navade in običaji, odnos delavca do rekreacije, obstoj rekreacijskih centrov, objektov, rekvizitov, varnost pri rekreiranju, vodenje, organizacija, kontrola, koordinacija rekreacije na rekreacijskem centru itd.

Zbrano gradivo o potrebah in željah delavcev daje rekreaciji v delovni organizaciji osnovo za izdelavo akcijskega načrta. Zbiranje gradiva imenujemo snemanje. Na osnovi zbranega gradiva izdelamo seznam rekreacijskih aktivnosti, za katere menimo, da bi najuspešneje reševale probleme. Naša predvidevanja moramo nato z eksperimentom preveriti in šele nato izdelati elaborat za tehnično izvedbo rekreacije, ki pa mora vsebovati:

— seznam koristnih dejavnosti v mikropavzah, dnevni rekreaciji, tedenski rekreaciji in rekreaciji na letnem dopustu, s časovno prostorsko in vsebinsko opredelitvijo,

— seznam vseh prireditelj, tekmovanj s časovno, prostorsko in vsebinsko opredelitvijo.

(SE NADALJUJE)

ELAN prvi tudi v plavanju na občinskem sindikalnem prvenstvu

Prav tako kot vsa leta doslej je tudi letos Plavalni klub Radovljica pod pokroviteljstvom OSZS Radovljica, organiziral v petek, 17. 8. 1979, na kopališču v Radovljici občinsko sindikalno prvenstvo v plavanju. Vreme tudi tokrat kot vsa leta nazaj plavalcem ni bilo naklonjeno, saj je tekmovaljevalci motil dež. Vendar pa letos tekmovalcem prvič ni bilo treba plavati v mrzli vodi, saj je bila ogrevana na 26 stopinj. Ta okoliščina je dokaj dobro vplivala na razpoloženje vseh nastopajočih in pa seveda na rezultate. Pohvaliti pa je potrebno organizatorje tudi za nemoten potek tekmovanja. Da pa je bilo vse skupaj bolj zanimivo, so poskrbeli številni gledalci, ki so bučno navijali in bodrili vse po vrsti, tudi najslabše.

Tekmovalja se je udeležilo 181 tekmovalcev in tekmovalk, od tega 34 iz Elana. Sedem tekmovalk in 27 tekmovalcev od prijavljenih 65. Kljub tako številnemu osipu so se vsi nastopajoči dobro borili in tako prispevali svoj delež k prvi zmagi Elana v plavanju.

V PLAVANJU TOZD VZDRŽEVANJE

Prav tako kot za izbor najboljšega športnika-ce, šahista-ke Elana, je občinsko sindikalno prvenstvo v plavanju veljalo kot ekipno tekmovaljevanje za izbor najboljšega TOZD-a ali DS na športnem področju. Tako so za ekipo šteli štirje najboljši rezultati posameznikov iz vsakega TOZD-a ali DS ne glede na stil plavanja. Ekipa pa je bila tako lahko tudi mešana.

V konkurenci je ostalo pet TOZD-ov in DS, ki so izpolnjevali razpisne pogoje. Po seštevku štirih najboljših časov je bila najboljša ekipa Vzdrževanja, ki je imela najbolj izenačene rezultate in tako osvojila novih 13 točk.

Končni rezultati:

1. TOZD Vzdrževanje (Stroj Z., Legat T., Kocjančič J., To-man S.) 2:57,50, 13 točk
2. TOZD Smuči (Olip B., Krek F., Hrovat J., Kaufman J.) 3:02,40, 9 točk
3. TOZD Trgovina (Cerar J., Gmajnar M., Dolar M., Podlipec A.) 3:16,80, 6 točk
4. DSSS (Kajdiž M., Podobnik A., Legat P., Praprotnik H.) 3:33,20, 4 točke
5. TOZD Telovadno orodje (Eržen F., Svetina A., Rokvič S., Gatej Š.) 4:12,50, 3 točke

Vrstni red po plavanju:

1. TOZD SMUČI	60 točk
2. TOZD VZDRŽEVANJE	54 točk
3. TOZD INŠTITUT	36 točk
4. DSSS	27 točk
5. TOZD TRGOVINA	21 točk
6. TOZD TELOVADNO ORODJE	8 točk
7. TOZD PLASTIKA	5 točk

Praprotnik Filip

ekipe, pa je bila avtomatsko peta. Ekipo so sestavljali po štirje tekmovalci in vsak od njih je imel na voljo dve krogli.

Sistem igranja je bil tak, da je v medsebojnem srečanju zmagala tista ekipa, ki je prva osvojila trinajst točk, brez časovne omejitve. Tekmovaljevanje je bilo že od samega začetka zanimivo in napeto, saj so bili rezultati dokaj tesni in kvaliteta dobra, kljub nekaterim začetnikom v ekipah. Ta izenačenost med ekipami je samo tekmovaljevanje zavlekla pozno v noč, tako da je finale potekalo pod reflektorji.

Pred pričetkom tekmovalja ni bilo izrazitega favorita, čeprav se je pričakoval boj za prvo mesto med ekipama Vzdrževanja in Smuči. Toda že v predtekmovalju je prijetno presenetila ekipa Trgovine z zmago nad Smučarjo in Telovadnim orodjem, tako da je v prvi skupini zasedla prvo mesto. V drugi skupini sta bili ekipe Vzdrževanja in Inštituta in v medsebojnem dvoboju so bili Vzdrževalci boljši in so se tako v finalu pomerili z ekipo Trgovine za prvo mesto. Boj je bil vsekoli napet in izenačen, na koncu pa je uspelo ekipi Vzdrževanja doseči nekaj odločilnih točk in zmagati. V boju za tretje mesto je ekipa Smuči premagala Inštitut.

Rezultati predtekmovalja:

Skupina A: Telovadno orodje : Smuči 10:13, Smuči : Trgovina 8:13, Trgovina : Telovadno orodje 13:10

Vrstni red: 1. TOZD Trgovina 2 20 26:18 4, 2. TOZD Smuči 2 1 1 21:23 2, 3. TOZD Telovadno or. 2 0 2 20:26 0,

Skupina B: Vzdrževanje : Inštitut 13 : 4

Vrstni red: 1. TOZD Vzdrževanje 1 1 0 13:4 2 2. TOZD Inštitut 1 0 1 4:13 0

Rezultati finala:

1. – 2. mesto

TOZD Vzdrževanje : TOZD Trgovina 13 : 10

3. – 4. mesto

TOZD Smuči : TOZD Inštitut 13 : 8

Končni vrstni red: 1. TOZD Vzdrževanje 13 točk, 2. TOZD Trgovina 9 točk, 3. TOZD Smuči 6 točk, 4. TOZD Inštitut 4 točke, 5. TOZD Telovadno orodje 3 točke

Vrstni red v tekmovalju za najboljši TOZD ali DS na športnem področju po petih disciplinah:

1. TOZD SMUČI	51 točk
2. TOZD VZDRŽEVANJE	41 točk
3. TOZD INŠTITUT	36 točk
4. DSSS	23 točk
5. TOZD TRGOVINA	15 točk
6. – 7. TOZD TELOVADNO ORODJE	5 točk
6. – 7. TOZD PLASTIKA	5 točk

Praprotnik Filip

Selitev prototipne delavnice v nove prostore.

Elanovo sindikalno prvenstvo v balinanju

V soboto, 18. 8. 1979, je balinarska sekcija SŠD Elan na balinišču Balinarskega kluba Lesce organizirala I. Elanovo ekipno sindikalno prvenstvo v balinanju, ki je štelo za izbor najboljšega TOZD-a ali DS na športnem področju.

Tekmovalja se je udeležilo 5 ekip iz TOZD-ov in sicer: TOZD Smuči, TOZD Trgovina, TOZD Vzdrževanje, TOZD Inštitut ter TOZD Telovadno orodje. Ekipe so bile z žrebom razdeljene v dve skupini, kjer so v predtekmovalju igrale vsaka z vsako. Nato pa sta se prvouvrščeni ekipe iz obeh skupin pomerili za prvo in drugo mesto, drugouvrščeni pa za tretje in četrto. Tretje uvrščena ekipa iz predtekmovalne skupine, kjer so bile tri

NOVE TOČKE ZA NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE IN ŠPORTNICE V NOVI DISCIPLINI: PLAVANJE

Letos prvič se je za izbor najboljšega športnika-šahista, športnico-šahistko štelo tudi tekmovanje v plavanju in sicer kar občinsko sindikalno prvenstvo. Za tiste, ki so se borili za nove točke v tem tekmoivanju, je bilo važno le, da so preplavali 50 m ne glede na stil plavanja. Tistim, ki pa so plavali v dveh disciplinah, pa se je točkoval le boljši rezultat. Samo točkovanje je potekalo po pravilniku glede na dosežen rezultat.

REZULTATI ŽENSKE

1. Kaufman Jožica 6241,6 točke, 2. Rokvič Sonja 5991,1 3. Podlipce Amalija 5568,3, 4. Praprotnik Helena 5443,1, 5. Grad Jana 4261,0, 6. Jagodic Ljudmila 4220,1 točke

REZULTATI MOŠKI:

1. Hrustelj Lado 6148,4 točke, 2. Olip Boštjan 5968,8, 3. Stroj Zvone 5941,5, 4. Eržen Franc 5903,4, 5. Cerar Jani 5887,1, 6. Svetina Alojz 5827,3, 7. Sekovanič Janez 5636,8, 8. Kajdiž Milan 5489,8, 9. Krek Franci 5468,0, 10. Gmajnar Matjaž 5435,4, 11. Legat Toni 5244,9, 12. Kocjančič Jaka 5228,6, 13. Toman Slavko 5201,4, 14. Podobnik Anton 5103,4, 15. Resman Franc 5087,1, 16. Hrovat Janez 5016,3, 17. Praprotnik Filip 5005,4, 18. Tonejc Jože 4929,3, 19. KLinar Valentin 4858,5, 20. Kozamernik Stane 4831,3, 21. Dolar Milan 4815,0, 22. Urh Jože 4809,5, 23. Legat Peter 4738,8, 24. Dežman Jože 4127,7, 25. Zajc Bojan 3721,0, 26. Kolman Janez 3427,1, 27. Gatej Štefan 1081,3 točke

Trenutni vrstni red v tekmovanju: **NAJBOLJŠA ŠPORTNICA – ŠAHISTKA ELANA 1979**

1. Podlipec Amalija 4 discipl. 22488,8 točke, 2. Gomboc Lidija 1 disciplina 6341,6, 3. Jesenšek Vera 1 disciplina 6291,1, 4. Kaufman Jožica 1 disciplina 6241,6, 5. Vavpotič Marija 1 disciplina 5992,7, 6. Rokvič Sonja 1 disciplina 5991,1 točke

Po štirih disciplinah je v tekmovanju najboljša športnica šahistka Elana, uvrščenih 23 tekmovalk.

**Trenutni vrstni red v tekmovanju: NAJBOLJŠI ŠPORT-
NIK – ŠAHIST ELANA 1979**

1. Praprotnik Filip 4 discipline 21299,8 točke, 2. Dolar Milan 4 discipline 18622,6, 3. Potočnik Zvone 3 discipline 16498,7, 4. Vrečko Maks 3 discipline 16271,1, 5. Legat Toni 3 discipline 15328,4, 6. Dežman Jože 3 discipline 13795,2, 7. Kozinc Boris 2 disciplini 12969,2, 8. Kokalj Rudi 2 disciplini 11225,9 točke

Po štirih disciplinah je v tekmovanju najboljši športnik-šahist Elana, uvrščenih 86 tekmovalcev.

Praprotnik Filip

							3
						2	
							1

Premikajte konja po šahovskih pravilih, tako da izpolnite vsa polja in zaključite s številko 64.

Da vam bo malce lažje, so številke 1, 2 in 3 že vpisane.

Pripadniki gasilske enote CZ Elan

Šah – Šah – Šah – Šah – Šah

VIII. TURNIR

29. VIII. 1979

№.	ПРИМЕР ИЗ ДНЕ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	I	II	III
1	KOROŠEC	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	9/10		
2	VREČKO	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	I.		
3	DRAGAN	1	0	1/2	1	1	1	1/2	0	1	6	II.		
4	POFOČNIK F.	1	0	1/2	1	0	1	1	0	1	5/2	III/IV.		
5	BILIČ	1	0	0	0	1	0	0	1	1/2	3 1/2	7		
6	BLAŽIČ	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	9/10		
7	BENEDIČIČ	1	0	0	0	1	0	1	1	1/2	4 1/2	V.		
8	LANGUS	0	0	1/2	0	1	1	0	1/2	1	4	6.		
9	JERALA	1	0	1	1	0	1	0	1/2	1	5 1/2	III/IV.		
10	NESMAN F.	1	0	0	0	1/2	1	1/2	0	0	3	8		

5. IN 8. MESTO NA ŠOBCU

V nedeljo, 29. julija, je bil pri Šobcu mednarodni šahovski turnir, katerega smo se udeležili z dvema ekipama.

Skupno je nastopilo 50 ekip, ki so bile glede na sposobnosti razdeljene v 5 skupin. Obe naši ekipi sta nastopili v peti skupini, kjer je prva ekipa zasedla 5. mesto, druga pa 8. mesto.

Za 1. ekipo so nastopili Vinko Jerala 5,5 točke, Franc Resman 4 točke, Zvone Potočnik 7,5 točke in Tomaž Kopač 4,5 točke.

ZAHVALA

Ob smrti očeta

FRANCA KOLEŽA

se lepo zahvaljujem vsem za sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebno pa še sodelavcem za denarno pomoč in gasilec za podarjeni venec.

Žalujoči
Slavko Malovrh

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega očeta

MARTINA AMBROŽIČA

se zahvaljujeva za sožalja in denarno pomoč od sodelavcev Plastike in venec od sodelavcev strojne delavnice.

Žalujoči hčerki
Ivica Ambrožič in
Marinka Reboli

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage mame

ANGELE STARE

se iskreno zahvaljujem sodelavcem strojne delavnice za izrečeno sožalje in podarjeni denar namesto venca na grob.

**Hči Zemva Angela
z družino!**

ZAHVALA

Ob težki in boleči izgubi dragega moža

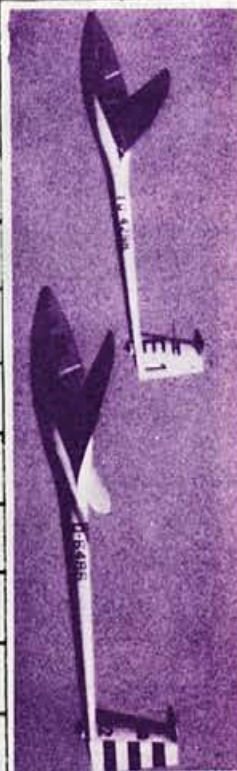
MILANA REPINCA

se vsem lepo zahvaljujem za izrečena sožalja in finančno pomoč od sodelavcev polizdelka.

Žalujoča žena Pavla Repinc

UREDNIŠKI ODBOR: Arh Franci, Urbanc Janez, Kos Marjan, Stare Anton, Knafelj Slavko, Kolman Barbara, Vrhunc Anton, Brejc Nuša, — **ODGOVORNI UREDNIK:** Knafelj Slavko — Izhaja mesečno — Tiska Gorenjski tisk Krani

ELAN SKI		ELAN SKI		Osebn zaim ek	Mitja Noč	Obalno mesto v ZDA		Edvard Lampe	Ljubljana ke so slovele		
	Kombinac na tombo	Izgovori K M	Starejša tovarna mopedov				Jeseniški hokejist Lado	→			
Radio- aktivna prvina											
Mitja Arnol			Rusjan Edvard	Lovro Kadič	o. Ušič Enaki č.			Budilka			
Sekretar KPI											
ZDA											
naša smučina ELAN GLASILO DEL. SKUPNOSTI ELAN TOVARNE ŠPORTNEGA ORODJA BEGUNJE NA GORENJSKEM				Ogulin	Lado Leskovar		Bodeč plevel				
				Olje			Pesnica Škerl		Hrvatski dobav. bencina	Kraj v Rad. občini	
				→							
				Grška metro- pola	Moško ime						
					Oče						
					Bokser						
				Tadej Ažbe							
				→							
						← Mikelj Soglas.					
						Kraj pri Škof. Lok. Južno - afričan					
				Ujeda	Ocet		Papež	Naši sosedje Avstrijci		DG 100 ELAN	
				→							
								← Ž.ime Stop	Rusko žensko ime		
					Žensko ime						
					Samo - glasnik	Sanit. material	Aci Cerar	Japonski drobiž			
				→							
					Berton- celj						
				Edo Bumbar	Lado Ekberg		Nace Ulaga				
				→							
								Beograjski časopis	Moško ime		
				→							
				Umetnost galer.v Londonu	Prednik	Leopold Erman	Najslab. šolska ocena		← Ivan Antič		
				Svetilka na acetilen							
				Nizo - zenska		M.ime A.Tomšič		Os.zaim Veznik			
				Oči			Komunist. partija Bolgarije		Andrej Nahtigal		
							Švicarska reka				
				Asfalt							

ESTAVIL: TONE BENEDIČIČ